Jaargang 108. Dingsdag, 31 Julij 1849. No. 61.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

AANBESTEDING.

Op ZATURDAG, den 4den Augustus 1849, des voormiddags te elf uur, in een der appartementen van het Provinciehuis te *Groningen*, zal, door den STAATSRAAD, GOUVERNEUR VAN DE *Provincie Groningen*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der LEDEN van de GEDEPUTEERDE STATEN, in het bijzijn van den HOOFD-INGENIEUR van den WATERSTAAT in deze Provincie, onder nadere approbatie, worden aanbesteed:

1. *Het doen van eenige herstellingen aan de Rijswerken langs het* Reitdiep, *en eenige verdere werken.*

2. *Het bouwen van een provisioneel Tolhuisje, met twee Tolboomen en aanhooren, aan den Grindweg tusschen* Ulrum *en de* Zoutkamp.

3. *Het maken en plaatsen van Tolboomen, op den weg van* Onderdendam *naar* Warffum, *en op dien van* Onderdendam *naar* Uithuizen.

Deze Aanbestedingen zullen geschieden bij Inschrijving en Opbod.

De Bestekken, waarnaar de bovengemelde Aanbestedingen zullen plaats hebben, zullen, boven en behalve in het Provinciehuis te *Groningen*, ter lezing liggen: te *Groningen*, in den Doelen, bij de kasteleins VAN DER LAAN, Erven EEKHOFF, wedw. BONTEKOE, TEN HAVE en de wedw. DE JONGE, alle aan de Groote Markt; voorts in het Blaauwe Paard; bij den kastelein VISSER, in de Zon; bij den kastelein RASKER, op den hoek van het Ameland; in de Stads Herberg en in de Slingerij, buiten de Apoort; bij den kastelein MIDDELKOSTER, bij de Ebbingepoort, en bij den kastelein VAN WARTUM, in de Altena; te *Zoutkamp*, bij den kastelein DE VRIES; te *Warfhuizen*, bij de wedw. ELINGA; te *Winsum*, bij den weduwe WIERSEMA; te *Onderdendam*, in het Gemeentehuis en in het Zijlvesterhuis; te *Bedum*, bij den kastelein J. J. WEG; te *Appingedam* bij de kasteleins HOEKSTRA, WIERSUM en HOUWING; te *Delfzijl*, bij de kasteleins TER STEEG, HAZENHOEK, B. ROELFSEMA, ROMELING en de wedw. WEITS; te *Windeweer*, bij den kastelein KRUISENGA; te *Martenshoek*, bij de weduwe MEURS; te *Zuidbroek*, bij den kastelein MONKHOST; te *Winschoten*, bij den kastelein WISSEMAN; te *Nieuwe Schans*, bij den kastelein SMIT; te *Veendam*, in het Gemeentehuis; te *Grijpskerk*, bij den kastelein DE BOER, en te *Zuidhorn*, bij de wedw. OSSENTJUK.

De aanwijzing in *loco* zal plaats hebben den vierden dag vóór de Aanbesteding; — zullende voorts bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, en bij den Ingenieur VAN ESSEN, te *Groningen*, nadere informatiën te bekomen zijn.

GRONINGEN, 25 Julij 1849. *De Staatsraad, Gouverneur voornoemd:* RENGERS.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de BELASTINGSCHULDIGEN, dat het door den Heer STAATSRAAD, GOUVERNEUR der Provincie *Groningen*, (bij besluit van den 26sten Julij 1849, no. 5, gearresteerd en invorderbaar verklaard Eerste gedeelte van het PRIMITIEF KOHIER van het PATENTREGT, over het dienstjaar 18 48/49, van deze Gemeente, bevattende de Wijkletters A—M zwart, op heden aan den ONTVANGER der DIRECTE BELASTINGEN in deze Stad ter invordering is ter hand gesteld, en dat ieder verpligt is, zijnen aanslag op den bij de Wet bepaalden voet te voldoen. Voorts worden de belanghebbenden herinnerd, dat, bijaldien zij mogten vermeenen bij hunnen aanslag bezwaard te zijn, zij hunne klagten deswege moeten indienen *binnen drie maanden na heden*, en dat die klagten moeten worden geschreven op zegel, gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten, en worden bezorgd bij den Heer Controleur der Directe Belastingen te *Groningen*.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 28sten Julij 1849.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: HORA SICCAMA.

CHOLERA.

GRONINGEN, 30 Julij. Van den 26sten tot en met den 30sten Julij zijn door de Cholera aangetast 102, hersteld 63, overleden 44.

Het cijfer der herstelden toont genoegzaam de mindere boosaardigheid der gevallen.

De Plaatselijke Geneesk. Commissie:
W. C. VAN MESDAG,
Secretaris.

ITALIE.

ROME.

In bijzondere berigten, door Italiaansche bladen medegedeeld, komt voor, dat er in 's Pausen geheimen raad groot verschil van gevoelen bestaat nopens hetgeen de kerkvoogd aan de vorderingen des tijds kan en mag toegeven.

VENETIË.

Volgens de jongste berigten uit Milaan schijnt het zich te bevestigen, dat Venetië voornemens is de verdediging voort te zetten. *Radetzky* moet gedurende zijn jongste verblijf te Mestre eene laatste poging gedaan hebben om door eervolle voorwaarden Venetië tot overgave te bewegen, maar te vergeefs. Venetië is onwrikbaar.

ZWITSERLAND.

BERN, 25 Julij.

De bondsraad heeft gisteren het eerste bondsleger, 64,000 man sterk, opgeroepen; het krijgs-materiëel was reeds vroeger in gereedheid gebragt. Zwitserland gaat ten gevolge der duizende vlugtelingen eene zorgvolle toekomst te gemoet.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 24 Junij.

Volgens het *ministeriëel* blad *de Lloyd*, lijdt vorst *Metternich*, de gewezen rijkskanselier, aan eene verweeking der hersenen; hij is gevoelloos, zijn geest geheel onderdrukt, en kende zelfs zijne dochter niet meer, die om familiezaken naar Londen overkwam.

Staat der zaken in Hongarije.

De berigten uit Hongarije doen zien — [zoo als wij in het *Naschrift* van ons vorig no. reeds hebben berigt] — dat de krijgsgebeurtenissen der laatste dagen inderdaad wezenlijk *ten voordeele der Hongaren* zijn uitgevallen. Dezelve hebben, naar de uiteenloopende berigten te oordeelen, dezen gewigtigen uitslag gehad: *Görgey* heeft zich door de gevechten bij Waitzen den weg gebaand naar de Boven-Theiss. — *Bem* heeft inderdaad den Banus geslagen en is de Theiss overgetrokken; uit Zevenbergen heeft men zege-bulletins van *Bem* ontvangen. — *Görgey* opereert dus nu met zijn geheele leger tusschen de Karpathen en de Russische en Oostenrijksche hoofdlegers, aan wier vereeniging daarentegen nu niets meer in den weg staat. — De Hongaren hebben door schijnaanvallen hunne vijanden misleid; de aftreding van den Oostenrijkschen opperbevelhebber *Haynau* schijnt hiervan gevolg te zijn.

Laatste tijdingen. Wanneer men een blik slaat op den loop der gebeurtenissen op het oorlogstooneel in Hongarije, dan wordt het plan van verdediging der Magyaren steeds duidelijker. Zij schijnen het noorden en noord-oosten geheel te verlaten, om zich in het moerassige zuiden te versterken. Wanneer men bedenkt, dat de aanvallende armee hare krachten aanzienlijk moet verminderen door het achterlaten van garnizoenen, ten einde de bevolking in toom te houden en te verhinderen, dat zij het leger in den rug valt, dat daarentegen de Magyaren hunne strijdkrachten onverbrokkeld in het Banaat, de Bacska en het Tschaikesten district kunnen bijeentrekken, en tevens een gunstig terrein, dat door vele rivieren doorsneden en door moerassen bijna ontoegankelijk gemaakt is, voor hunne verdediging hebben gekozen, dan kan men aan dit plan geene schranderheid ontzeggen.

De zetel der Magyaarsche regering is thans op een stoomschip tusschen Szekszare en Baja gevestigd, zoodat zij zich naar omstandigheden noord- of zuidwaarts kan begeven.

HAMBURG, 24 Julij.

De terugmarsch der Duitsche Rijks-troepen uit Jutland zal heden een' aanvang nemen. Zij zullen over Hadersleben naar Holstein oprukken en van daar verder naar hunne haardsteden vertrekken. Te Altona zijn reeds ettelijke terugkeerende korpsen aangekomen.

In de hertogdommen blijft men zich ijverig ten oorlog toerusten; het schijnt, dat men zich daar aan den wapenstilstand, maar niet aan den vrede wil onderwerpen; aan het stedehouderschap zal waarschijnlijk de dictatuur worden opgedragen.

FRANKFORT, 26 Julij.

De Regering van Zwitserland heeft bekend gemaakt, dat zich in het Eedgenootschap thans omtrent 9000 Duitsche vlugtelingen bevinden.

— Heden is uit Munchen het stellige berigt ontvangen, hetwelk ook door de *Neue Münchener Zeitung* wordt medegedeeld, dat de Beijersche regering de door Pruissen tot haar gerigte uitnoodiging, om den met Denemarken gesloten wapenstilstand te ratificeren, op de meest bepaalde wijze van de hand heeft gewezen: 1) omdat Pruissen dit verdrag buiten weten en zonder toestemming van het Duitsche centraal bestuur, hetwelk alleen tot deze handeling bevoegd was, heeft gesloten, en 2) omdat dit verdrag de wettigste regten der hertogdommen Sleeswijk-Holstein schendt en in gevaar brengt.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 26 Julij.

Bij het Lagerhuis zijn thans ingekomen 508 petitiën ten gunste van het algemeene stemregt, geteekend door 53,482 personen: 152 petitiën (22,128 onderteekeningen), aandringende op naauwgezetter viering van den dag des Heeren; 535 (14,664 onderteekeningen) tegen de bill op de huwelijken en 217 er voor, onderteekend door 40,753 personen; 6 petitiën, met 270 onderteekeningen, tot erkenning der Romeinsche republiek, enz.

— De grondeigendommen van den ex-spoorwegkoning *Hudson*, wiens zaken in de war zijn, worden te koop aangeboden; zij zijn 700,000 £ waard.

— De gisteren avond uit Vauxhall Gardens opgestegen kolossale luchtbol van den heer *Green* is ter naauwernood aan een groot ongeluk ontkomen. Dezelve was met 11 personen, waaronder eene dame, opgestegen; doch op zekere hoogte gekomen, begon de bol zonder bekende oorzaak plotseling zoo sterk te dalen, dat hij, ondanks het uitwerpen van allen ballast, eindelijk met zulk eene kracht tegen een huis aansloeg, dat eenige schoorsteenen omgerukt en drie der luchtreizigers op het dak geworpen werden; nadat een der togtgenooten, de heer *Stevens*, iets aan den bol had verrigt, hief deze, met achterlating der ter dood toe geschrikte drie personen, zich van zelven weder overeind en steeg andermaal het luchtruim in. Na eenigen tijd rondgezweefd te hebben, kwam het gezelschap behouden in een veld neder.

— In de afgeloopene week zijn hier aangevoerd 156 ossen, 243 koeijen, 361 kalveren, 2593 schapen en 32 varkens. Het getal der gisteren ter markt gebragte schapen was ruim 28,000.

FRANKRIJK.

PARIJS, 25 Julij.

Gisteren heeft de Vergadering eerst den bekenden Socialist *Leroux* gehoord tegen het wets-ontwerp op de drukpers; twee uren lang kraamde hij onzin uit over allerlei onderwerpen. De voorzitter verzocht hem om *iets*, *iets* nader te komen tot het onderwerp, maar hij wilde het Socialismus ontwikkelen, en erkende, „hetzelve *niet als een varkens-ribbetje, op de minuut af te kunnen voordienen.*" De Vergadering barstte gedurig in gelach uit. Als om een sterk contrast te hebben, trad na hem de heer *Thiers* op, en nooit sprak deze beter.

[Over het algemeen heeft de heer *Thiers* niets verkondigd, 't welk eenig *nieuw* licht over den algemeenen staatkundigen toestand verbreidt, en zich evenmin meer in het bijzonder bezig gehouden met de thans in beraadslaging gebragte wet; maar heeft hij zich beijverd om te bewijzen, dat de verstandige republikeinen dezelfde middelen *moeten* aanwenden als de monarchalen.

De woorden van *Thiers* werden door de regterzijde luide toegejuicht, maar zijne groote zegepraal was, dat hij de bergpartij blijkbaar geheel vernietigd had; hij drong die partij tot in hare uiterste schuilhoeken.

De uitwerking van zijne rede was buitengemeen en men beschouwt de zegepraal, die hij ditmaal door zijne welsprekendheid behaald heeft, als eene der schitterendste van zijne parlementaire loopbaan.

Het comité van het *Genootschap tot verspreiding van antisocialistische begrippen* heeft besloten, van deze redevoering 250,000 exemplaren te doen drukken.]

— Eene commissie van petitie voor het beroep op de natie, ten gunste van *Hendrik V*, heeft heden in de *Gazette de France*, namens eene vereeniging van werklieden, in de hoofdstad gevormd, een adres doen plaatsen aan de arbeiders van Parijs en de departementen, om onderling te raadplegen, of zij de petitiën van de Parijsche werklieden goedkeuren en of zij eene soortgelijke willen teekenen en afschriften er van rondzenden, opdat zij, met een aanzienlijk getal handteekeningen voorzien, opgezonden kunnen worden.

[Te oordeelen naar de menigvuldige onrustbarende geruchten, die op dit oogenblik te Parijs verspreid zijn, zoude men eerlang inderdaad gewigtige gebeurtenissen te verwachten hebben. Meer dan immer spreekt men van *coups d'état*; meer dan immer zegt iedereen, dat de tegenwoordige staat van zaken niet kan blijven bestaan, en dat er niet alleen veranderingen in het bewind, maar ook in den *regeringsvorm* dringend noodzakelijk zijn. Zelfs spreken sommigen reeds van proclamatiën, die in gereedheid liggen, om te kunnen dienen, wanneer de gelegenheid zich mogt voordoen. Wat er waar is van dit alles, is moeijelijk te beslissen, maar al neemt men aan, dat er veel overdrevens in gelegen is, schijnt het toch vermetel allen grond voor deze ongerustheid over het hoofd te zien. Dit schijnt stellig te zijn, dat men al meer en meer den tegenwoordigen staat van zaken als een' *voorloopigen* begint te beschouwen en dat het denkbeeld eener verandering van regeringsvorm al meer en meer algemeen wordt.]

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van den 25sten Julij.

Vervolg der beraadslagingen over de wet op de Kroon-domeinen. Artt. 2 en 3 worden zonder stemming aangenomen.

Het op art. 4 voorgestelde amendement van den heer *van Zuijlen*, wegens het *niet* heffen voor de Kroondomeinen van tienden van ingedijkte gronden, is, zoo wel door den minister *de Kempenaer*, als door den heer *Donker* krachtig bestreden, en, bij stemming, met 31 tegen 30 stemmen *aangenomen*.

[*Voor* hebben gestemd onder anderen de heeren *Wichers*, *Westerhof*, *Reinders* en *Zijlker*.]

Het alzoo gewijzigde 4de artikel is op gelijke wijze aangenomen.

Ten aanzien van het reeds veranderde 5de artikel der wet, heeft de minister van financiën, namens den Koning, nog eene wijziging voorgesteld.

Daarop is een amendement van den heer *Thorbecke*, hetwelk door den minister van financiën was bestreden, met 35 tegen 25 stemmen *aangenomen*.

Vervolgens is het alzoo gewijzigde 5de art. met 54 tegen 6 stemmen (die van de heeren *Luijben*, *v. Hall*, *Sloet*, *Mutsaers*, *Donker* en *van Doorn*) *aangenomen*.

Na de goedkeuring van het laatste artikel is het geheel der wet, zoodanig als zij door de Kamer is gewijzigd, met 55 tegen 5 stemmen (die van de heeren *Alberda*, *v. Hall*, *Sloet*, *Mutsaers*, *Donker* en *Wichers*) *aangenomen*.

Vervolgens is het ontwerp van wet op het inkomen van de Kroon, zonder beraadslaging, met *algemeene* (60) stemmen *aangenomen*.

Zitting van den 26sten Julij.

Na aanneming der ontwerpen: 1) tot aanvulling van hoofdstuk I der Staatsbegrooting van 1849 met het inkomen van H. M. de Koningin-weduwe, in het ontwerp uitgetrokken voor memorie; en 2) tot overbrenging van fondsen voor den grooten weg van Utrecht naar 's Hertogenbosch, heeft de commissie tot de verzoekschriften, bij monde van den heer *Dirks*, verslag uitgebragt op een adres van *H. J. de Vries* en andere schippers in Drenthe en Overijssel, die een verzoek hebben ingediend betrekkelijk de heffing van tol door de maatschappij tot verbetering van den handelsweg over het Zwolsche Diep, mede door middel van landaanwinning. — De commissie adviseert tot de nederlegging ter griffie.

Na breedvoerige discussiën wordt ten *eerste* besloten tot het nederleggen van het verzoekschrift ter griffie; waartegen niemand zich verzet.

Ten *tweede* het benoemen van eene commissie tot onderzoek in omvraag gebragt en verworpen met 57 tegen 2 stemmen. Voor de heeren *Sloet tot Oldhuis* en *van Voorst*.

Ten *derde* gestemd over het verzenden van het adres bij afschrift aan den minister van binnenlandsche zaken, *verworpen* met eene meerderheid van 30 tegen 29 stemmen.

Overeenkomstig het voorstel van den heer *Dirks*, wordt besloten, dat het rapport over het ontwerp wegens het regt *van enquête* zal worden gedrukt en rondgedeeld.

De heer *van Heiden Reinestein* heeft daarop aan de vergadering verlof gevraagd, nu zijn voorstel, tot verzending van het rekest bij afschrift aan den minister, is afgestemd, om den minister nopens deze zaak bepaaldelijk te mogen interpelleren. Nadat de minister van binnenl. zaken deswege het woord gevoerd had, heeft de heer *van Heiden Reinestein* verklaard, dat hij voor het oogenblik het voorstel terugnam, doch onder voorbehoud, om later op de zaak terug te komen.

Zitting van den 27sten Julij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden heeft de interpellatie plaats gehad van den heer *Dommer van Poldersveldt*, waartoe de Kamer vroeger verlof verleend had en die strekte om van de Regering te vernemen, of de Kamer eerlang een ontwerp van wet verwachten mogt tot regeling van den afkoop en aflossing der tienden. In den loop der discussie, waartoe deze interpellatie aanleiding gegeven heeft, heeft de minister van binnenlandsche zaken de redenen ontwikkeld, waarom nog niet heeft kunnen worden overgegaan tot het voorstellen van zoodanige wet, en verklaard, dat nog wordt beraadslaagd of, en zoo ja, op welke wijze later aan het deswege geuite verlangen zou kunnen worden voldaan. Voorts zijn te dezer zake de twee volgende voorstellen gedaan:

a. door den heer *Thorbecke* het voorstel tot benoeming eener commissie, op den voet van art. 98 van het Reglement van Orde tot het ontwerpen van een adres aan den Koning:

1) kortelijk ontwikkelende de redenen, die schijnen te pleiten voor het tot stand brengen eener wetgeving, die den weg baant tot aflossing en afkoop van de tienden;

2) aangaande de beginselen, welke ten grondslag van eene zoodanige wet moeten dienen;

b. door den heer *Schooneveld* het voorstel, om, op grond van art. 90 van het Reglement van Orde, te benoemen eene commissie, ten einde te overwegen, of en in welken zin omtrent de aflossing en den afkoop der tienden een voorstel van wet zal worden gedaan.

Het eerste voorstel is met 30 tegen 23 stemmen afgestemd en het tweede met 50 tegen 3 stemmen aangenomen.

Daarna heeft de interpellatie van den heer *Groen van Prinsterer* plaats gehad, en heeft die spreker in eene uitvoerige rede zijne beschouwingen omtrent een homogeen ministerie ontwikkeld, en daaromtrent inlichtingen aan de ministers gevraagd, waarop de heer *Donker Curtius* het woord heeft gevoerd, en ten slotte door den minister van binnenlandsche zaken, uit naam van het ministerie, is verklaard, dat de Regering, gehoord hebbende het in deze zitting in het midden gebragte, daarover wenschte te beraadslagen, ten einde te overwegen in hoeverre en wat op de gedane interpellatie behoort te worden geantwoord; en daarna op een nader te bepalen dag dat antwoord aan de Vergadering bekend te maken.

Op voorstel des voorzitters, is daarop de voortzetting van deze beraadslaging vastgesteld op Maandag den 30sten dezer, des voormiddags te 11 uur.

— Van regeringswege zijn aan de Tweede Kamer de antwoorden medegedeeld op de bedenkingen, wegens de voordragt tot dekking van het tekort. Men vermoedt alzoo, dat het denkbeeld van de invoering der daarbij bedoelde *belasting-wet*, hoe dan ook gewijzigd, nog niet is opgegeven.

'S GRAVENHAGE, 29 Julij.

Bij besluiten van den 26sten dezer, no. 77 en 76 heeft Zijne Majesteit tot commies bij het departement van binnenlandsche zaken benoemd mr. *A. C. van Heusde*, thans commies bij het provinciaal gouvernement van Noord-Holland; — en aan den staatsraad in buitengewone dienst *H. Ewijk*, met ingang van den 1sten Januarij 1850, en met vrijlating om zijne aanspraak op pensioen te doen gelden, verleend eervol ontslag uit de betrekking van raad-adviseur bij het departement van binnenlandsche zaken, onder dankbetuiging voor de veeljarige ijverige en getrouwe diensten door hem bewezen.

APELDOORN, 26 Julij.

Z. M. de Koning heeft heden de landbouwonderneming *Hohenheim*, van den heer *Moorrees*, bezocht, en de geheele inrigting met veel belangstelling in oogenschouw genomen, welke de zaak zoozeer verdient; immers zonder eene grondige studie der landbouwwetenschap, gepaard aan kennis der behandeling van de verschillende goed gekozene werktuigen, konde men moeijelijk in den korten tijd van twee jaren een dergelijk resultaat verkregen hebben en van 150 bunders heidegrond de schoonste bouw- en grasgronden hebben gevormd. Bij zijn vertrek heeft Z. M. over de inrigting zijne bijzondere tevredenheid te kennen gegeven en den heer *Moorrees* den meesten voorspoed op zijne onderneming toegewenscht.

LEIDEN, 28 Julij.

Meermalen, en thans weder, viel aan 's rijks museum van natuurlijke historie alhier het voorregt ten deel, door vriendelijke tusschenkomst en ijverige bemoeijing van den vice-consul der Nederlanden te Alexandrië, den heer *S. W. Ruyssenaers*, begiftigd te worden met geschenken van natuurvoortbrengselen uit Egypte, tot dat einde door *Clot Bey*, inspecteur der geneeskundige dienst aldaar, belangeloos bijeengebragt. Onlangs werd die wetenschappelijke inrigting aangenaam verrast door een nieuw geschenk, van den heer *Ruyssenaers* zelven, bestaande in eene hoeveelheid mineralen, doch voornamelijk in eene uitmuntende verzameling Conchyliën en Koralen uit de Roode zee.

LEEUWARDEN, 26 Julij.

De Prov. Staten van Friesland hebben in hunne zitting van heden een besluit genomen, van het grootste belang voor de stad Harlingen en de provincie en niet minder voor handel, nijverheid en scheepvaart. Het betreft namelijk de verbetering en uitbreiding der zeehaven te Harlingen, in eenen toestand verkeerende, die reeds sinds lang voorziening behoefde. De kosten, voor deze onderneming vereischt, zijn geraamd op eene som van *f* 130,000, waartoe zal worden bijgedragen door de stad Harlingen *f* 15,000, door de provincie de helft der restante som, ten bedrage van *f* 57,500, terwijl de Hooge Regering zal uitgenoodigd worden, in het algemeen belang, eene gelijke som van *f* 57,500 uit 's Rijks kas te verstrekken. Voorts is besloten, dat de provincie voorzien zal in het onderhoud der havenwerken; dat de haven diep gehouden zal worden door de stad Harlingen, en de stad zal uitgenoodigd worden om de bruggen te laten inrigten tot passagie voor schepen met staande masten, en eindelijk, om de sommen, die op de begrootingen van 1848 en 1849 waren gesteld tot onderhoud der havenhoofden, zoo veel mogelijk, voorloopig niet te bezigen.

— De edel achtb. raad dezer stad heeft in deszelfs laatste vergadering, na rijpe overweging, het beginsel aangenomen

der oprigting van eene onderlinge brandwaarborg-maatschappij, uitsluitend voor deze stad, en zulks voornamelijk op grond, dat, volgens eene door den stedelijken architect opgemaakte statistiek van de branden en brandschaden, welke hier in de laatste 50 jaren hebben plaats gehad, is gebleken, dat die schaden per jaar gemiddeld niet grooter zijn geweest dan *f* 1400; terwijl daarentegen door onze stadgenooten aan verschillende brand-assurantien thans jaarlijks niet minder dan *f* 8000 wordt uitbetaald en bovendien nog bijna *f* 3000 door hen voor de stedelijke bluschmiddelen wordt opgebragt; waarvan (gezwegen van de belangelooze bemoeijingen van het collegie van brandmeesteren) de vruchten geplukt worden, niet door de ingezetenen, maar door de onderscheidene brandwaarborg-maatschappijen, elders gevestigd. Indien dus deze onderlinge verzekering hier tot stand komt en de brandschaden op gelijken voet blijven, dan is er zekerheid, dat, bij veel mindere inlage, de belasting op de bluschmiddelen kan vervallen en dat er binnen 10 jaren een reservefonds van *f* 50,000 kan aanwezig zijn. De hoofdzaak, om de jaarlijksche uitgaven tot verzekering in verband te brengen met de behoeften dezer stad, zal daardoor zeker op eene gepaste wijze bevorderd worden.

Van den 27sten. De reeds sedert eenige jaren in behandeling geweest zijnde zaak, betrekkelijk het overbrengen van de bibliotheek der voormalige Academie te Franeker naar deze stad, heeft eindelijk haar beslag gekregen, daar in de zitting der Prov. Staten van heden met algemeene stemmen werkelijk tot die overbrenging besloten is, terwijl de zolders van het nieuwe paleis van justitie voorloopig tot berging dezer bibliotheek aangewezen zijn. Ten aanzien van de jaarlijksche uitkeering van het legaat van *Schurman*, bestemd voor den aankoop van boeken, enz., is besloten, deze ten dienste der studerende jeugd aan het gymnasium te Franeker te doen verblijven.

GRONINGEN, 30 Julij.

In de Vrijdag gehoudene vergadering der Prov. Staten waren tegenwoordig 29 leden: afwezig de heeren ALBERDA VAN MENKEMA, VAN PANHUYS, MEIJER, VAN ROIJEN, ROSSELING en VAN DER TUUK.

Na het lezen en goedkeuren der notulen van de vorige vergadering, werd door den heer Staatsraad Gouverneur aan de daartoe benoemde Commissie verzocht om haar rapport uit te brengen aangaande het verzoek van het gemeentebestuur van O. Pekela, om in den aan te leggen kunstweg van Winschoten naar de Moorrijge, ook de O. Pekela in te sluiten. Bij monde van den heer DE HAAN, geeft de Commissie in dit rapport te kennen, dat zij met de adressanten overeenstemt omtrent het belang van den voorgestelden weg over de O. Pekela; — dat deze zich echter vergist hebben, door het belang, dat Wedde bij dezen weg zoude hebben, gering te noemen, — en dat dit voorstel dân eerst in aanmerking zou kunnen komen, als de kunstweg naar de Moorrijge niet tot een gewenscht einde zou kunnen geraken, dewijl reeds besloten is, om daaromtrent met de genoemde gemeente in nadere onderhandeling te treden. Zij stelt dus voor: 1) het bedoelde adres aan de Gedeputeerde Staten te renvoijeren, en 2) aan den gemeenteraad van O. Pekela te berigten, dat de kunstweg naar de Moorrijge zal aangelegd worden, indien door de gemeenten Wedde en Blijham daarvoor de benoodigde grond wordt geleverd, en dat dus vooreerst op het voornoemde adres geen acht geslagen kan worden. Op voorstel van den President, wordt dit rapport ter griffie gedeponeerd.

Hierop werd gelezen een voorstel van den heer mr. A. J. VAN ROIJEN, rakende de vervulling der opengevallene betrekking van Archivarius dezer provincie. Hij merkt aan, dat het hier geldt eene betrekking ad vitam, voor welke als kosten jaarlijks minstens eene som van 1100 guldens op het budget der begrooting gebragt wordt, terwijl men tot dusverre nog niet ingelicht is omtrent het nut van deze betrekking en het belang daarvan voor de provincie, zoodat men noch van derzelver waarde, noch van de wijze waarop zij vervuld wordt, noch van de verantwoordelijkheid der personen, die dezelve vervullen, eenige kennis heeft. Hij stelt derhalve voor: 1) heeren Gedeputeerde Staten uit te noodigen tot het opmaken van rekening en verantwoording over alle jaren, en 2) eene commissie te benoemen, om de vergadering omtrent deze tot nog toe onbekende punten voor te lichten. — Commissoriaal gemaakt en in handen gesteld van de heeren VAN IMHOFF, DE MAREES VAN SWINDEREN, L. B. LOHMAN, J. H. W. HORA SICCAMA, H. DE HAAN, A. J. VAN ROIJEN en den Griffier.

Is ingekomen een adres van de Commissarissen van Wierum, Hooge en Lage Paddepoel, inhoudende een verzoek ter goedkeuring eener wijziging in het huishoudelijk reglement dier streken.

Volgens vroegere in hetzelve gemaakte bepalingen toch, mogt niemand tot commissaris verkozen worden, dan die ten minste 30 grazen land in bezit had, en woonachtig was binnen het distrikt, waardoor de keuze der te benoemen leden zeer moeijelijk werd; zij stellen dus voor, deze bepalingen te wijzigen, meenende, dat geschiktheid en kennis van zaken, die men bij de ingelanden kan vooronderstellen, eene zaak van meer gewigt is, dan het bezit van eene bepaalde oppervlakte gronds. Buitendien zijn in het reglement nog meerdere wijzigingen en veranderingen gemaakt, allen in de vergadering van Commissarissen goedgekeurd.

Door den heer Staatsraad Gouverneur opgemerkt zijnde, dat dit eene zaak van zeer groot belang is, vooral ook om de gevolgen, die daaruit voortvloeijen, en dat men dus met geene overhaasting hierin dient te werk te gaan, stelt Z. Hoog Ed. Gestr. voor, het verzoek aan de Gedeputeerde Staten te renvoijeren, om daarop in eene volgende of wel in eene buitengewone vergadering de noodige voordragt te doen. Geen der leden hierop aanmerking makende, wordt er conform dit voorstel besloten.

Vervolgens door den heer Staatsraad Gouverneur aan de orde gesteld zijnde de deliberatie over de Gemeentewet, en door Z. Hoog Ed. Gestr. de vraag gedaan zijnde, of ook iemand der leden, vóór de artikelswijze behandeling der wet, algemeene aanmerkingen had mede te deelen, — wordt door den heer MODDERMAN de verklaring afgelegd, dat hij deelt in het gevoelen der Commissie van beoordeeling, dat dit wetsontwerp een der belangrijkste onderwerpen van beraadslaging dezer Vergadering uitmaakt, en dus is „het allerbelangrijkste, hetwelk in de rij der organieke wetten, als uitvloeisels van de thans nieuwe grondwet, te verwachten is;" — doch komt het spreker niet onbelangrijk voor, dat men, alvorens over te gaan tot de artikelswijze beschouwing der wet, het eens zij over den zin van art. 138 der grondwet. Wordt, vraagt spreker, door dat „hooren der Provinciale Staten" verstaan, dat de meerderheid dier Vergadering die wet zal goed- of afkeuren? — of: moet den Minister kenbaar worden gemaakt het gevoelen van *alle* leden?

De heeren O. J. QUINTUS en VAN IMHOFF zijn van gevoelen, dat hierdoor de meerderheid dier Staten moet worden verstaan: de eerste wenscht echter nog, dat, behalve het mededeelen van dat gevoelen aan den Minister, zulks ook worde gedaan aan de Tweede Kamer der Staten Generaal; de laatste, dat, voor het geval de minderheid talrijk mogt zijn, en deze zulks zoude verlangen, hare opinie insgelijks aan den Minister en der Kamer worde kenbaar gemaakt. — Dat enkel het gevoelen der meerderheid en in het opgenoemde geval ook dat der minderheid zal worden medegedeeld, wordt met algemeene stemmen aangenomen. De opzending aan de Tweede Kamer wordt met 23 tegen 6 stemmen goedgekeurd.

Hierna wordt art. 1 aan de beraadslaging onderworpen. De commissie had dat art. aldus gewijzigd voorgesteld:

„Het Bestuur van iedere Gemeente bestaat uit eenen Raad, waarvan de Voorzitter den titel zal voeren van Burgemeester, en uit wiens Leden zullen worden gekozen Wethouders, om, met den Burgemeester zoodanige werkzaamheden uit te oefenen, als waartoe hun bij deze wet de bevoegdheid wordt gegeven.

„De Burgemeester heeft daarteboven bijzondere functiën uit te oefenen, aan hem zoo door deze als andere wetten opgedragen."

De heer MODDERMAN keurt die redactie beter dan die in het ontwerp; doch oordeelt haar toch nog niet juist te zijn, daar, gelijk dit art. zegt, het bestuur niet enkel berust bij den Raad, maar dat deels bij den Burgemeester, deels bij Burgemeester en Wethouderen, deels bij den Raad het bestuur der gemeente is, — en draagt derhalve dit amendement voor:

Aan het hoofd van iedere Gemeente staat een Gemeenteraad. De Voorzitter van den Gemeenteraad heeft den titel van Burgemeester, en uit diens leden worden Wethouders gekozen.

De Gemeenteraad, de Burgemeester en Wethouders, en de Burgemeester alléén maken het Gemeentebestuur uit, en aan ieder van dezen zijn verschillende werkzaamheden opgedragen, invoege bij deze wet of andere wettelijke verordeningen worden bepaald.

De heer D'AULNIS stelt voor om het woord *wettelijke* weg te laten. Wordt *aangenomen* met 19 tegen 10 stemmen.

De heer OFFERHAUS proponeert om weg te laten de woorden: *invoege bij deze wet* enz. Nadat hierover verscheidene sprekers zoo voor als tegen het woord hadden gevoerd, wordt dit voorstel *afgestemd* met 22 tegen 7 stemmen.

Art. 2. De commissie had voorgesteld om in de eerste alinea de woorden *de Raadsleden* te veranderen in: *den Raad.*

Alinea 2 te lezen aldus: *De Wethouders door den Raad.*

Alinea 3: het woord *onmiddellijk* te veranderen in *regtstreeks*, en de woorden *in de gemeente* te veranderen in: *der gemeenten.*

De heer MODDERMAN vereenigt zich met die redactie; doch zoude evenwel nog gaarne deze wijziging zien aangebragt, dat gelezen wierd, wat de Wethouders aanbelangt: *door en uit* den Raad.

De heer LOHMAN is evenwel van oordeel, dat de benoeming van Wethouders *niet* moest geschieden door den *Raad*, maar dat die moest worden overgelaten aan den Koning. Bijaldien die benoeming plaats vindt door den Raad, zoo voorziet spreker daarvan de schromelijkste kuiperijen en de nadeeligste gevolgen voor de ingezetenen: beter nog ware het dan de Wethouders door het lot te benoemen. Ook vindt hij geene redenen om het woord *onmiddellijk* te veranderen in *regtstreeks.*

De heer OFFERHAUS houdt ook de benoeming der Wethouders door den Koning het verkieslijkst, op gronden door den heer LOHMAN vooruitgezet; wil ook het woord *onmiddellijk* behouden, gelijk mede de woorden: *in de gemeente*, omdat art. 139 der grondwet dezelfde lezing heeft.

De heer VAN IMHOFF ontvouwt de redenen, waarom de commissie, overeenkomstig de grondwet, de benoeming van Wethouders aan den Raad heeft overgelaten. Men stelle zich eene kleine gemeente voor, welker Raad zal bestaan uit 1 Burgemeester, 2 Wethouders en 4 leden benoemd door de gemeente. De leden van den Raad worden vaak verhinderd de vergadering bij te wonen. En waar zulks het geval is, zal het bestuur enkel berusten in handen van leden door den Koning benoemd.

De heer CREMERS geeft nogtans, met den heer LOHMAN, aan de verkiezing door den Koning de voorkeur: bevalt de Wethouder door den Koning gekozen niet, dan wordt hij door de kiezers niet weer ingekozen als lid van den Raad; en hij kan toch niet door den Koning als Wethouder worden gekozen, indien hij niet eerst door de kiezers tot lid van den Raad is benoemd.

De heer VAN ITTERSUM schetst nog in het breede de noodzakelijkheid, dat die keuze plaats vinde buiten den Raad, en dat het derhalve eene hoogstwenschelijke zaak is, — de ondervinding heeft hem zulks bewezen, — dat, bijaldien zulks niet in volstrekte tegenspraak met de grondwet is, die verkiezing in groote gemeenten aan den Koning worde overgelaten en in kleine gemeenten zulks door den Commissaris des Konings geschiede.

De heer DE HAAN ziet die noodzakelijkheid niet in, daar de Gedeputeerde Staten ook door de Provinciale Staten worden benoemd; wat hier in dezen gelijk staat met de onderhavige verkiezing van Wethouders door den Raad.

Overgegaan zijnde tot de stemming omtrent het beginsel van dit artikel — of, namelijk de Wethouders zullen worden benoemd door den Koning, dan wel door den Raad — wordt met 15 tegen 14 stemmen beslist, dat die benoeming aan den Raad zal verblijven. De minderheid verlangt echter, dat ook haar gevoelen aan den Minister en aan de Kamer worde kenbaar gemaakt.

Hierop werd de voorgestelde verandering: *door en uit den Raad*, voor de woorden „door den Raad," met algemeene stemmen aangenomen. Evenéens het voorstel om voor het door de commissie voorgestelde „buiten den Raad" te behouden: „*buiten de Raadsleden*"; voor „regtstreeks" te behouden „*onmiddellijk*", en voor de woorden „der Gemeenten" deze: „*in de Gemeente*": een en ander met 17 tegen 12 stemmen.

De redactie van Art. 2. luidt derhalve thans als volgt:

De Burgemeester wordt door Ons benoemd, hetzij uit, hetzij buiten de Raadsleden.

De Wethouders door en uit den Raad.

De Raadsleden worden onmiddellijk verkozen door de kiezers in de gemeente. —

De volgende Vergadering is bepaald op Dingsdag den 31sten dezer, des voormiddags te elf uur.

— Laatstleden Zaturdag heeft te Garnwerd de aangekondigde harddraverij plaats gehad. — De prijs, bestaande in een briljant zilveren tabakskomfoor, is behaald door de groote zwart langst. ruin van T. B. WIERINGA, van Fransum, bereden door den pikeur R. BOERSEMA; terwijl de premie, zijnde eene dito tabaksdoos, is behaald door de bruin langst. bles van P. H. BROUWER, te Oldehove, door den eigenaar bereden; — 8 paarden namen aan deze harddraverij deel.

Men verneemt, — zegt de Utrechtsche Courant, — dat de Synode der Ned. Herv. Kerk, thans in 's Hage vergaderd, naar aanleiding der alom in het Vaderland heerschende ziekte, besloten heeft tot het uitschrijven van een *Bede- en Dankdag* door de geheele Nederl. Herv. Kerk op Zondag, den 26sten Augustus 1849, en tot kennisgeving van dit haar besluit aan de overige Protestantsche kerkgenootschappen in Nederland.

De *Nederlander* geeft in zijn no. van den 28sten dezer een artikel over „de Belgische wet op het hooger Onderwijs." — Daaraan ontleenen wij de volgende trekken:

Er bestaan in België, gelijk men weet, slechts twee Academiën, te Gent en te Luik, welke van Staatswege worden onderhouden; doch daarenboven is te Brussel de zoogenoemde Vrije, en te Leuven de Katholijke Universiteit gevestigd.

Daar in België geene theologische faculteit aanwezig is, tellen de beide Academiën ieder vier faculteiten, die der *wijsbegeerte en letteren*, — der *mathematische* en *natuurkundige wetenschappen*, — van het *regt* en van de *geneeskunde*, terwijl daarenboven te Gent gelegenheid voor het onderwijs in de burgerlijke bouwkunde, te Luik voor dat in de bergbouwkunde gegeven wordt.

In de faculteit der *wijsbegeerte en letteren* telt men niet minder dan *achttien* afzonderlijke lessen.

In de faculteit der *wetenschappen* wordt tweederlei graad van kandidaat en van doctor verleend, in de *sciences naturelles* en *sciences physiques et mathematiques*, doch vooraf gaat een voorbereidend examen, bij de straks genoemde faculteit, in de wijsbegeerte (redeneerkunde, anthropologie en zedekunde).

Het doctoraat *in de natuur-wetenschappen* is verschillend naar de verschillende strekking, welke de kandidaat aan zijne studiën verlangt te geven. Met het doctoraat *in de physische en mathematische wetenschappen* is 't eveneens gesteld.

In de faculteit der *regten* worden voor het doctoraat twee examina gevorderd, het eerste over het openbaar regt, het burgerlijk regt, het strafregt en de Pandecten; — het tweede over het burgerlijk regt (in verhouding gebragt tot eene cursus van twee jaren) de burgerlijke regtsvordering, de staatshuishoudkunde en het handelsregt.

De wet kent voorts, behalve het doctoraat in de regten, een *Doctoraat in de staatkundige en administratieve wetenschappen.*

In de faculteit der *geneeskunde* (*genees- en heelkunde*), — om dienaangaande iets meer te zeggen, daar deze faculteit ten onzent eene zoo groote rol speelt bij de aanstaande reorganisatie van ons Hooger Onderwijs — loopt het onderwijs, over de encyclopedie en de geschiedenis der geneeskunde, de beschrijvende ontleedkunde, de pathologische ontleedkunde, de physiologie, de gezondheidsleer, de algemeene pathologie, de algemeene therapeutiek, de pharmacologie, de pharmacie, de speciale pathologie en therapeutiek, de inwendige kliniek, de chirurgicale pathologie, de operatieve geneeskunst, de uitwendige kliniek, de verloskunde, de geregtelijke geneeskunde. Als voorbereiding wordt gevorderd het bezit van den graad van kandidaat in de natuurkundige wetenschappen. De graad van kandidaat in de geneeskunde wordt verkregen na een examen in de ontleedkunde, met anatomische demonstratiën, de physiologie, de vergelijkende ontleedkunde, en de pharmacologie. Het doctoraat vordert drie examina, als, vooreerst, in de algemeene pathologie, de algemeene therapeutiek, de speciale pathologie en therapeutiek en de pathologische anatomie; ten tweede, in de chirurgicale pathologie, de theorie der verloskunde, de gezondheidsleer en de geregtelijke geneeskunde, en eindelijk, ten derde, in de inwendige en uitwendige kliniek, de praktijk der verloskunde en der chirurgicale operatiën.

Om tot het verkrijgen van eenen academischen graad te worden toegelaten, moet men ten minste een jaar te voren als *élève universitaire* zijn toegelaten, door eene tot het afnemen van dit examen afzonderlijk benoemde staatscommissie.

De eigenlijke academische graden worden verleend door eene andere Staats-commissie, onder den naam van Jury.

Het examen geschiedt voorts deels schriftelijk, deels mondeling. Het schriftelijk gaat voor. Het mondeling examen heeft plaats in het openbaar, en wordt ten minste drie dagen vooraf in den *Moniteur* aangekondigd.

Het getal hoogleeraren is grooter en de tractementen zijn hooger gesteld dan bij ons. Gewone en buitengewone hoogleeraren onderscheiden zich door het bedrag van het tractement; de wet kent daarenboven, onder den naam van *agrégés*, privaat docenten, die zonder tractement kunnen benoemd worden, doch die dan met de hoogleeraren de inschrijvingsgelden deelen, welke elk student jaarlijks, ten bedrage van 250 of 200 francs, te betalen heeft voor de vakken, waarin hij achtervolgens examen wil afleggen. De gelden, welke bij daarenboven voor het examen zelf heeft te voldoen, maken de schadeloosstelling uit voor de leden van de Jury.

De Academiën staan onder het toezigt van eenen rector, eenen secretaris en de dekens der faculteiten, doch de plaats der curatoren wordt ingenomen door eenen commissaris des Konings, onder den naam van administrateur-inspecteur der universiteit en met eene jaarwedde van 6000 fr. Voorts worden als middelen tot bevordering der studiën acht gouden medailles en zestig beursen van 400 fr. ingevoerd, behalve zes andere van 1000 fr., ten behoeve van zoodanige uitstekende doctoren, welke buitenlandsche inrigtingen van Hooger Onderwijs zouden willen bezoeken.

Dat de *twee* Belgische [staats-]Academiën meer kosten dan onze drie Hoogescholen, zal men gereedelijk begrijpen.

Het *Zond. Blad* zegt, dat aangaande de beschikking over de schilderijen-verzameling in de Gothische zaal van wijlen Z. M. WILLEM II wordt gemeld, dat daarmede moet worden gewacht tot de boedel van den overleden vorst geheel op een' effen voet is gebragt. Alsdan zal het blijken: 1) of de verzameling in het bezit blijft der vorstelijke familie en op den ouden voet voor het publiek zal opengesteld blijven; 2) of de verzameling naar Engeland zal overgaan en daar in verschillende kunstverzamelingen zal verbrokkeld worden, en ten 3) of de schilderijen-schat voor twee millioen, waarvan sprake is, zal overgaan naar Rusland, als eigendom van Keizer NICOLAAS.

Aan de onderofficieren der schutterij en lansiers, die te Tilburg en Geertruidenberg in April l.l. het koninklijk lijk hebben gedragen, is elk eene gratificatie van *f* 14 geschonken.

Naar men verneemt, is te Amsterdam door verscheidene Israëlieten de aanzienlijke som van *f* 15,000 bijeengebragt tot ondersteuning der huisgezinnen, waarvan de hoofden aan de Cholera zijn overleden.

Men leest het volgende in de *Zwolsche Courant:* Bij vonnis van het kantongeregt te Vollenhove, van Maandag j.l., is de eisch door eenen schipper tot terugvordering van onverschuldigd betaalde diepgelden, tegen de Maatschappij ter verbetering van het Zwolsche Diep ingesteld, afgewezen.

Den 18den Nov. e.k. zal te Berlijn, van wege de *Vereeniging tot heil der Doofstommen*, weer eene tentoonstelling plaats hebben van voorwerpen door doofstommen vervaardigd. Alle doofstommen in en buiten Pruissen worden uitgenoodigd daartoe voorwerpen in te zenden.

(*Ingezonden.*)

In het vorig no. dezer Courant werden eenige opmerkingen geplaatst nopens het Diepwater dezer stad en het *thans* waarschijnlijk dubbel nadeelige gebruik daarvan.

In verband tot dat onderwerp geeft Schrijver dezes der stedelijke regering — die toont hoog belang te stellen in alles wat kan strekken tot verbetering van den gezondheidstoestand alhier — in bedenking, of het niet zeer doelmatig zoude zijn in *alle* opzigten, dat er nog eenige pompen van stadswege werden opgerigt, niet op de pleinen of in de hoofdstraten der stad, maar in sommige achterbuurten, waar thans dadelijk weinig of geen versch water voorhanden is, en de publieke zindelijkheid en gezondheid gewis oneindig veel zouden winnen, door het aanbrengen van versch putwater.

Wij meenen met deze drie woorden genoeg gezegd te hebben: — omdat wij onzer Regering slechts wilden opplettend maken op deze aangelegenheid, het verder aan hare wijsheid geheel en al overlatende, wat en hoe in dezen te handelen.

28 Julij 1849. • •

Kerk- en Schoolnieuws.

SLOCHTEREN, 30 Julij. Is in het no. van den 24sten dezer melding gemaakt, dat de kerkeraad der gemeente Kolham niet genegen is, om het beroep van een' predikant, uitgebragt door den unicus collator *Siccama van Slochteren*, kerkelijk goed te keuren, — thans verneemt men, dat genoemde gemeente, denkende het regt daartoe te hebben, en waaraan ook niet wordt getwijfeld, den heer collator twee personen zal voordragen, om daaruit één' tot hunnen leeraar te kiezen.

ZWIJNDRECHT (klass. *Dordrecht*), 23 Julij. De weleerw. heer ds. *H. Gann Dun*, predikant te Vlissingen, heeft het beroep naar deze gemeente aangenomen.

BERGEN-OP-ZOOM (klass. *Breda*), 23 Julij. Heden werd alhier uit het vroeger gemelde *drietal* beroepen, de weleerw. heer *J. Pleijte*, predikant te Nieuwenhoorn.

TILBURG, 26 Julij. De heer *Schotel*, predikant bij de Hervormde gemeente alhier, heeft ten behoeve der genoemde Gemeente gisteren een prachtig geschenk van H. M. de Koningin-Weduwe ontvangen, bestaande in eene groote en twee kleinere zeer keurig bewerkte Avondmaal-schotels van massief zilver.

Choleraberigten.

GRONINGEN, 30 Julij. Het is ons eene regt aangename taak te kunnen berigten, dat, sedert de laatste dagen, de Cholera hier weder meer en meer is verminderd, zoo in aantal van aangetaste personen, als in hevigheid van aard. Van den 26sten tot heden middag zijn namelijk

aangetast	102	personen.
hersteld	63	„
overleden	44	„

Alzoo tot nu toe:

aangetast	817	„
hersteld	190	„
overleden	391	„
in behandeling	236	„

In de gemeente ONDERDENDAM zijn sedert de laatste opgave 3 Choleralijders bijgekomen, als 2 te Onderdendam en 1 te Noorder Hoogebrug, welke laatste is overleden. De beide op den 21sten te Onderdendam aangegeven lijders zijn insgelijks bezweken.

Te UITHUIZEN is sedert den 14den dezer door de Cholera aangetast één persoon, die een vreemdeling was, daar rondloopende om werk.

Te ZOLTKAMP is een persoon aan de Cholera gestorven, zijnde een schipper, die van Groningen kwam. Dit is daar het tweede Cholera-geval.

In de gemeente SLOCHTEREN heeft zich de ziekte geopenbaard bij de vrouw van een' timmerman te SIDDEBUREN, en te NIEUWE PEKELA bij eene werkvrouw.

Verder is de ziekte dezer dagen waargenomen te EZINGE bij een schippersknecht, te LEEK bij een jongeling en bij een zoontje van een turfschipper; de eerste is overleden, de tweede nog onder behandeling; te ADUARD bij een reizend persoon, wonende te BAFLO; ook te WINSCHOTEN heeft zich de Cholera vertoond, en aldaar 3 slagtoffers gemaakt, terwijl er nog 4 lijders onder behandeling zijn; het gemeentebestuur aldaar heeft orde gesteld op het rein houden van straten, riolen en goten en een aantal ziekenoppassers aangesteld en bijzondere personen aangewezen voor het kisten en ter aarde bestellen der lijken, en worden meer andere maatregelen genomen. Het is opmerkelijk, dat de ziekte zich in die woningen, waarin meer dan één huis-

woont, van het eene tot het andere verspreidt, zoowanneer ook al daaruit geene dadelijke besmetting aanraking kan afgeleid worden, het evenwel niet te ...en valt, dat de atmosfeer in de woningen de verbrei... der ziekte bevordert.

...ert de laatste opgave zijn te MIDDELSTUM 4 Cholera... aangetast en 3 overleden, blijven onder behandeling ...waarvan 3 herstellende.

...USQUERT is ook een persoon aan de Cholera overleden.

...dert de laatste opgave zijn te TEN BOER weder 8 per... door de Cholera aangetast, waarvan 1 te TEN POST ... te WOLTERSUM.

...BAFLO is in hetzelfde huis, waarin onlangs een Cho...lijder bezweek, een tweede persoon aan die ziekte ...leden, en een ander, in een afzonderlijk gedeelte van ...gebouw wonende, daardoor aangetast. Buitendien was ... nog een persoon aan de Cholera gestorven.

... al deze plaatsen worden maatregelen genomen ter ver...ing der lijders, en om de ziekte zooveel mogelijk te ... te gaan.

...Te TERMUNTEN is de bewuste Cholera-patient den 25 dezer ...leden.

...HERTOGENBOSCH, 24 Julij. De Cholera is sedert eenige dagen ... zoodanig afgenomen, dat men die ziekte als geheel geweken ... beschouwen.

...UDA, 26 Julij. Van den 8sten tot den 22sten dezer maand ... alhier, volgens de officiële opgave, 95 personen aan de Cholera ...wen.

...TRECHT, 28 Julij. Van den 24sten tot den 25sten zijn hier aan... 43, van den 25sten tot den 26sten 55, van den 26sten tot ... 27sten 50 nieuwe Cholera-lijders. — Sedert den 25sten tot he... morgen half elf zijn aangegeven 104 overledenen aan Cholera ... andere ziekten; het totaal bedraagt dus 198.

...Den 27sten was het getal overledenen reeds 159, éene meer dan ... de gansche vorige week. – In het groote Rijks-hospitaal voor ...airen is het getal zieken circa 50, dus zeer gering; daaronder ... zich slechts vier Cholera-lijders bevonden, drie derzelve zijn ...leden; de vierde, de eenige die nu in behandeling is, geeft alle ... op herstel. — In het krankzinnigen-huis hebben zich ook ... gevallen der ziekte vertoond. — Overigens kunnen wij ver..., dat zich dezelve tot dusverre genoegzaam [in geene der ...dige gestichten heeft geopenbaard.]

...STERDAM. Volgens de officiële opgaaf zijn hier ter stede ... den 24sten tot en met den 26sten Julij aangegeven 226, over... 132 Cholera-lijders, zoodat van den 5den Junij tot en met den ... Julij in het geheel zijn aangegeven 2054, overleden 1305.

... Te HAARLEM zijn van den 19den tot en met den 26sten ... 73 personen door de Cholera aangetast, overleden 38. In ... geheel van den 31sten Mei j.l. tot den 26sten Julij aangetast ..., waarvan overleden 125, hersteld 28, bleven in behandeling ... In het Cholera-hospitaal aldaar zijn van den 9den Junij tot ... met den 26sten Julij opgenomen 53 lijders; waarvan 30 ge...ven, 8 hersteld en nog 15 in behandeling zijn.

— Te SCHIEDAM zijn van den 20sten tot en met den 26sten ... aangegeven door de Cholera aangetast 9; overleden 8, her... 2 personen, blijven in behandeling 6 lijders.

— Te DORDRECHT is den 25sten dezer in het Cholera-zieken... een lijder opgenomen, die den 26sten overleden is. Het ... der ingekomenen bedraagt nu 169, der overledenen 100, ... herstelden 66, blijvende alzoo in behandeling 3.

— Te LEIDEN zijn van den 24sten tot den 28sten Julij 111 personen ... de Cholera aangetast; overl. 78, hersteld 52. Totaal 1147 lij..., 626 overl., 206 herst.; in behandeling 315. – Te dier stede ... door burgemeester en wethouders eene algemeene collecte uit...schreven, ten behoeve van de noodlijdenden bij het heerschen der ...te.

— Te DALFSEN zijn van den 19den tot den 25sten Julij vier ...sonen door de Cholera aangetast, van welke drie zijn overleden ... een nog in behandeling is.

— Te ZWOLLE zijn sedert den 16den tot en met den 22sten der loo...nde maand door de Cholera aangetast 29 personen, dus met de ...ger opgegevenen 48; daarvan zijn overleden 26, genezen 6 en ...der behandeling 16.

— Te KAMPEN zijn van den 21—25sten Julij door de Cholera aan...tast 18 personen, overleden 6, hersteld 6, nog in behande...ling 15.

— Het stedelijk bestuur van MEPPEL heeft het invoeren of ter ...koop aanbieden van onrijpe vruchten, zoo als kruis- en aalbessen, ...aardbeziën, frambozen, kersen, pruimen, appelen, peren en der...lijke, alsmede van bedorven visch verboden; zullende de vruch..., welke onrijp, en de visch, welke bedorven bevonden wordt, ...gehouden en voor menschelijk gebruik onvatbaar gemaakt worden, ... de overtreders met boete worden gestraft.

— Tot en met den 23sten dezer waren aan het 1ste of Kindergesticht ... VEENHUIZEN aangegeven 111 lijders aan Braakloop van verschil...len aard, als: Colitis, Cholerine, Cholera nostras en Cholera ...tica, aan welke laatste betrekkelijk weinigen leden; tot dien ... waren er 10 gestorven. De heer med. doct. RANEFFT was ... Frederiksoord ontboden en ook reeds aangekomen, ter adsisten... van den geneesheer te Veenhuizen.

LEEUWARDEN, 28 Julij. Heeft men vroeger gunstige melding ...maakt, ten aanzien der noodlottige Cholera, met genoegen wordt ... berigt, dat dezelve in eene zoo belangrijke mate is afnemende, ... de doctor, die den gepasseerden nacht zich ter beschikking had ..., slechts bij één patient is geroepen, hetgeen in de vorige ... wel eens 10 à 11 malen heeft plaats gevonden.

— Sedert het uitbreken der Cholera in het Moddergat bij PAE...zijn, aldaar overleden 22 lijders. Die nu nog onder behande... zijn geven hoop op genezing, en de kwaadaardigheid van de ...olera is zoo hevig niet meer als bij het uitbreken aldaar. Als men ...bevolking van dat gehucht in aanmerking neemt, dan is er ner... eene plaats, waar dezelve heviger geheerscht heeft, waartoe ... de warme luchtsgesteldheid en levenswijze der aldaar wo... visscherlieden het hunne hebben bijgedragen, om de ziekte ... ontwikkelen; echter schijnt de ziekte door visschers uit Gro... naar deze plaats overgebragt te zijn.

ANTWERPEN, 27 Julij. Men had hoop, dat de Cholera haar af...nemen zou, maar zoowel te Gent als te Leuven schijnt hij ... toe te nemen. Bij gebrek aan officiële bekendmaking is het ... der overledenen hier niet bekend, maar men zegt, dat er in ... gasthuizen dezer stad 1800 personen overleden zijn.

— Te GENT zijn dezer dagen aan de Cholera overleden de heer ... van Overstraeten Roelandt, zeer geacht bouwkundige, en de ... Molitor, hoogleeraar in het Romeinsche regt bij de Gent... hoogeschool.

— Te LONDEN is de sterfte in de vorige week geklommen tot 1741; ... is 733 meer dan het gemiddelde getal in dit jaargetijde. Aan ... cholera zijn in die week 678 personen gestorven; dat is 339 meer ... in de vorige.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 25 Julij, kapit. *Bekkering* Ca... Annechiena, van Hamburg; den 26sten *Haverbult* de jonge ..., van Bordeaux; *Kramer* de Hoop, van Hamburg; den ... *Gruppelaar* Nijssina, van Newcastle; *Dekker* Alida, van ... — Te Texel den 25 Julij, *Visser* Dorothea, van Ban...gie. — In het Vlie den 24 Julij, *Brouwer* Ida Gesina, van ... den 25sten *Kuiper* de 5 Gezusters, van Aberdour; *Veling* ...rina, van Newcastle. — Te Brielle den 24 Julij, *Ebeling* Ma..., van Libau. — Te Southampton den 22 Julij, *Panjer* Heilina, ... Delfzijl. — Te Goole den 21 Julij, *de Jonge* jonge Clemens, ... Amsterdam. — Te Memel den 15 Julij, *Jager* Jantina Elisa..., van Groningen; den 16den *Kleininga* Catharina Cornelia, van ... Amsterdam. — Te Porto den 16 Julij, *Garrelts* Helena Catharina, ... Riga. — Te North Shields den 23 Julij, *Pik* Catharina, van ... — Te Bolderaa den 17 Julij, *van der Wouden* Hoop en ..., van Stockholm; *de Boer* Gesina, den 18den *Mulder* Weu... en *Hazewinkel* Roelfina Kuiper, alle drie van Petersburg. — ... Bergen den 16 Julij, *van der Wall* Geerdina, van Amsterdam. — ... Harwich den 25 Julij, *Dijkhuizen* Onderneming, van Rotter... — Te Hamburg den 24 Julij, *Mulder* Sophia, *Bakker* ... en den 26sten *Visser* Tietje, alle drie van Delfzijl; den ... *Boonstra* Geerdina en *de Jonge* Sikkolina Hooites, beide van ... — Te Bremerhaven den 23 Julij, *van Dijk* Eva Hen..., van Amsterdam; *Slik* de Welvaart en 24sten *Huisman* Iljea, van Delfzijl; *Visser* Anna Sophia en *Greve* Goede Hoop; ... van ...... — Te Altona den 23 Julij, *Bartels* Catharina en ... 24sten *de Wall* de 4 Gebroeders, beide van Delfzijl.

Binnengekomen in het Vlie den 26 Julij, kapit. *Oorburg* Hen... Ellida, van Petersburg: den 27sten *Mulder* Margaretha, ... *Klasen* Margaretha, van Memel; *de Haan* Anna Jantina, ... Stavanger. — Te Brielle den 28 Julij, *Lodewijks* Maria Jo..., van Libau. — Te Vlissingen den 26 Julij, *Nepperus* Elisa..., van Pernau. — Te Malaga den 16 Julij, *Kuiper* vr. Hou..., van Gijon. — Te North Shields den 25 Julij, *Scholtens* ... Ikina, van Delfzijl. — Te Hull den 25 Julij, *de Jonge* Anne... en 26sten *de Vries* Roelina Gezina, beide van Delfzijl. — Te Spalding den 23 Julij, *Jonker* Sieberlina, van Delfzijl. — Te Bol... den 24 Julij, *Kolk* Dankbaarheid, van Lubeck. — Te Bol... den 19 Julij, *Meinders* Johanna, van Petersburg. — Te Me... den 20 Julij, *Kuiper* Hendrika Hillegina, van Groningen, ... Annechiena, van Rousan. — Te Hamburg den 26 Julij; ... Geerdina, *de Groot* Wiardina Helena, *Klein* de 2 Gebroe..., *Weij* Aafke, *Eddes* jufvr. Martha en *Meijer* Goede Verwach..., alle zes van Delfzijl.

Zeilklaar te Newyork den 9 Julij, kapit. *Smit* Maria Magdalena, ... Rotterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 26 Julij, kapit. *Pronk* Gesina, ... Dantzig; *Boelens* de Vriendschap, den 28sten *Woltman* de 2 Gebroeders en *Hazewinkel* Harmonie, beide naar Hamburg. — Uit ... Vlie den 24 Julij, *de Jong* Mina, naar Hull; *Boon* Alida ..., naar Koppenhage; *Vos* Reina, naar Frederikstad; *de Boer* ..., naar Laurvich; den 25sten *Munneke* Baudina, naar Schotland; *Hazewinkel* Alberdina, naar Bergen; *de Jong* Goede Verwachting, naar Osterrusoer; *Sprik* de 2 Gebroeders, naar Kragerröe; *Kraan* vr. Helena, naar Christiansand; *Brouwer* Aurora, op avontuur. — Van Santa Cruz den 23 Junij, *Pik* Hendrika Marchina, naar Amsterdam. — Van Lissabon den 12 Julij, *Oostra* Annechiena Jantina, naar Riga. — Van Archangel den 11 Julij, *Drent* Engberdina Annechiena, naar Hamburg. — Van Bolderaa den 17 Julij, *Top* Clasina Margaretha, naar Amsterdam; den 17den *Zoutman* Hendrika, naar de Maas; *Douwes* Harmonie, *de Boer* Gesina, *Flik* Kleinkinderen, *Nieboer* Margrietha, *Kraan* Annette Fossina, *Ruibing* Elsina Catharina, *Bakker* Geertruida Femina en *Cramer* Catharina, alle acht naar Elseneur. — Van Memel den 14 Julij, *Kok* Jan Frederik en den 16den *van Sluis* Broederliefde, beide naar Amsterdam; *Hazewinkel* Della, naar Schiedam. — Van Koppenhage den 21 Julij, *Kliphuis* juffer Grietje, naar Colberg. — Van Bergen den 16 Julij, *Sap* Vriendschap, naar Riga. — Van Hamburg den 26 Julij, *Dost* vr. Gesina en *Kruizinga* vr. Reina, beide naar Delfzijl; *Schaaf* vr. Fennegina, naar de Eems; den 27sten *de Vries* Luna en *Bolmeijer* de 2 Gebroeders, beide naar Delfzijl; *Heins* Bouwina, naar de Eems. — Van Kroonstad den 18 Julij, *de Haan* Aleida Aleida, naar Antwerpen; *de Jonge* Maria, *Mulder* Afiena Agatha, *Potjer* Catharina Jantina en *Klein* Alida Hendrika, alle vier naar de Oostzee.

Vertrokken van Texel den 28 Julij, kapit. *Balk* Leonora Johanna, naar St. Ubes. — Van Helvoet den 28 Julij, *Bossinga* Amicitia, naar Napels. — Van Bolderaa den 20 Julij, *Broekema* Ida Hillegina, *Fenenga* Clara Dorothea, *Scherpbier* de 5 Broeders, *Posta* Martha Alida, *Engelsman* Niessina Schuringa, *Zeven* Concordia en *Weering* Gesina, alle zeven naar Elseneur. — Van Memel den 20 Julij, *de Groot* jonge Cornelius, naar Amsterdam; *Schuur* Agatha, naar Schiedam; den 21sten *Verstok* vr. Jacoba, naar Dordrecht; *Brons* Helena Brons, naar Antwerpen. — Van Hamburg den 26 Julij, *Puister* vr. Maria, naar Amsterdam. — Van Cuxhaven den 26 Julij, *Rosema* Gesina Jantina, naar Gibraltar en Marseille.

CHRISTIANSAND, 16 Julij. De kof *jonge Gerrit*, kapit. Gerritsma, van Barth met rogge, is hier voor eenige dagen wegens zeeschade binnengeloopen.

HARLINGEN, 28 Julij. Binnengekomen den 23sten kapit. *Bonker* Catharina Maria, van Carolinerzijl; *Kuipers* vr. Maria, van Yarmouth; *Jonker* Zeldenrust, van Hartlepool; den 28sten *Mulder* Margaretha, van Riga. — Vertrokken den 23sten *Bart* jonge Jan en *Keun* Hendrik, beide naar Noorwegen; *Taai* Gezina, op avontuur; *Visser* Ymkje Visser, *Christenzen* Concordia, *Drok* Elizabeth Maria, den 24sten *Vos* Reina en *de Boer* Zeelust, alles zes naar Noorwegen; *Brouwer* Aurora, naar de Oostzee; *Munneke* Baudina, naar Engeland; den 26sten *Bakker* de Stad Goor, naar Schotland; *Brouwer* Lumina en den 27sten *Fijn* de Broeders, beide naar Noorwegen; den 28sten *van der Woude* Gezina, op avontuur; *Stuit* Concordia, naar de Oostzee; *Klein* Eendragt, naar Schotland.

ZOUTKAMP, 29 Julij. Binnengekomen den 27sten kapit. *Kwint* Jantina, van Portsmouth naar Noorwegen; *de Winter* Catharina, van Memel naar Schiedam. — Vertrokken den 26sten *Dijkstra* Geertina, naar Hamburg. — Zeilklaar, *Boon* juffr. Hendrika, naar Noorwegen; *Niehof* Jantina Jetskia, naar Gloucester.

DELFZIJL, 28 Julij. Binnengekomen den 27sten *de Jonge* de 3 Zusters, van Noorwegen; *Bok* de jonge Barbara, *Pronk* het Vertrouwen en *Forma* Gezina, alle drie van Hamburg; *Krook* Eensgezindheid, van Bremen; den 28sten *Kuipers* de 2 Gezusters, van Leer. — Vertrokken den 28sten *Post* Ezardina Catharina en *Leeuw* Hinderika Jantina, beide naar Noorwegen; *Fortey* Erin, naar Yarmouth; *Schreuder* Sijlina Titia, naar Noorwegen; den 29sten *Hazelhoff* Maria Geertruida, naar Bremen.

TERMUNTERZIJL, 28 Julij. Binnengekomen den 22sten *Hagedoorn* de 4 Gebroeders, van Steenhuizerzijl; *Middel* Bouwina, van Noorwegen; *Jurger* Alida, van Norderneij; *Pasman* vr. Elisabeth, van Leer; den 23sten *Frijman* Catharina, van Norderneij; *de Jonge* Bouwina, van Noorwegen; *Kreutzman* Magretha, van Leer; den 24sten *van Brederode* vr. Renske, van Halte; den 27sten *Douwes* Venus, van Oldenburg; *Bles* Jurrina, van Norderneij. — Vertrokken den 23sten *Mooi* vr. Anna Maria Catharina, naar Noorwegen; *Held* vr. Catharina en *Buss* vr. Aagje, beide naar Norderneij; *Gort* Vriendschap en den 24sten *Buining* de jonge Jacob, beide naar Noorwegen; den 26sten *Frijman* Catharina en *Jurgens* Alida, beide naar Norderneij; den 28sten *de Jonge* Bougina, naar Noorwegen; *Pasman* vr. Elisabeth en *Hagedoorn* de 4 Gebroeders, beide naar Leer.

Lijst der Nederlandsche Schepen
welke de Sond gepasseerd zijn.

22 Julij. Potjewijd, Afina (Pekela), van Schiedam naar Arendsburg.
Zijlstra, de Kaashandel (Edam), v. Petersb. n. Holland.
Visser, Eensgezindheid (Amst.), v. Riga n. Amst.
de Boer, Helena Cath. (Amsterd.), v. Petersburg n. Amst.
de jonge, Hendrik (Winschoten), v. Amst. n. Petersburg.
Mulder, Jantina Gezina (Veendam), v. Memel n. de Zaan.
Reinders, Hendrik Westers (Amst.), v. Havanna n. Cronstadt.
Eddes, Venilia (Dordrecht), v. Dordrecht n. de Oostzee.
Zoetekerk, Margaretha (Pekela), v. Riga n. de Maas.
Naatje, Alberdina Edzina (Zuidbroek), v. Riga n. de Maas.
de Jongh, Dina Immechina (Veend.), v. Petersb. n. Amst.
de Haan, Henrietha (Amst.), v. Gent n. de Oostzee.
Dik, Menkiena (Pekela), v. Antwerpen n. Petersburg.
Reinders, Jacoba Gezina (Wilderv.), v. Bergen n. Petersb.
23 —— Boer, Margina (Wildervank), v. Emden n. Stockholm.
Reelfs, Josina Wilhelmina (Harlingen), v. Londen n. Windau.
Lohman, Roefina (Veend.), v. Londen n. Memel.
van Reen, de vrouw Geertje (Lemm.), v. Randers n. de Oostz.
Carst, Janke Hooites (Schierm.), v. Amst. n. de Oostzee.
Homweld, Geertruida (Eexta), v. Londen n. Memel.
24 —— Schaap, Alida Elzina (Gron.), v. Amst. n. Memel.
Kramer, Harmonie (Sappem.), v. Riga n. de Maas.
Kok, Jan Fredrik (Harl.), v. Memel n. Harlingen.
Sap, de Vriendschap (Veendam), v. Bergen n. Riga.
Dijkhuis, Christina, van Nerva naar Amsterdam.
Brand, Alexander, van Riga naar Amsterdam.
v. Sluis, Broederliefde, van Memel naar Amsterdam.
Hazewinkel, Delia, van Memel naar Schiedam.
Oldenburger, Agatha, van Nerva naar Amsterdam.
Douwes, Harmonie, van Riga naar Amsterdam.

De Wind, den 22sten W.Z.W. en W.N.W.; den 23sten en 24sten W.Z.W.; en den 25sten Z.O., W.Z.W. en Z.Z.W.

ELSENEUR, 25 Julij 1849.

208ste STAATS-LOTERIJ.
Trekking der Vijfde Klasse.

3*de Lijst*. No. 16689 een prijs van *f* 1500. — 4*de Lijst*. No. 19149 een prijs van *f* 1000.

UITTREKSEL uit het *REGISTER van de BROODZETTING voor de Stad Groningen.*

Maandag, 30 Julij 1849.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood . .	van 4 Ponden	31 Cts.,	per ℔ 07⁵ Cts.
De Grofweiten Bol	„ 5 Oncen	11⁵ Cts.,	„ „ 23 Cts.
De Fransche Bol	„ 3 Oncen	12⁵ Cts.,	„ „ 42 Cts.
De Regelwegge	„ 3 Oncen	11⁵ Cts.,	„ „ 38 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen	11 Cts.,	„ „ 36 Cts.

Voor eensluidend Uittreksel,
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.
GRONINGEN, 27 Julij.

TARWE.		GERST.			
				Zw. Voer	41 ℔ *f* 2,60
Jar.	72 ℔ *f* 8,00	Winter	52 ℔ *f* 2,75	»	44 » - 2,80
N. Oml.	68 » » 6,65	»	54 » » 3,00		
»	70 » » 7,15	»	56 » » 3,25	BOONEN.	
»	66 » » 5,75	Zomer	» »	Paardb.	*f* 4,75 *f* 5
»	68 » » 6,25	»	» »		
»	70 » » 6,75	Knobbe	58 » » 3,15	ZADEN, ENZ.	
ROGGE.		»	60 » » 3,45	Gr. Gort p. m.	*f* 5,75,90
Inlandsche	64 ℔ *f* 3,60	HAVER.		Par. 100 N. ℔	*f* 8,25,50 a *f* 12
»	66 » » 3,90	Dikke	35 ℔ *f* 2,10		
»	68 » » 4,20	»	38 » » 2,35	N. Kools.	*f* 11,75, *f* 12
»	70 » » 4,50	»	41 » » 2,60	N. Aveels.	*f* 11,25,50,90
BOEKWEIT.		»	44 » » 2,90	Boterz.	
Gr. Zand	62 ℔ *f* 3,60	»	47 » » 3,20	G. Mostz.	
»	64 » » 4,00	Bl. Voer	38 » » 2,20	Raapolie p. v.	*f* 40
»	66 » » 4,40	»	40 » » 2,35	Boter ½ T. les.	*f* 21
Zw. Zand	64 » » 3,80	»	42 » » 2,45	Ditodito 2e s.	*f* 20
Veen	64 » » 3,75	Zw. Voer	38 » » 2,45	Dito dito 3e s.	*f*

Tarwe vond tot vorige prijzen weder weinig koopers. – Rogge wederom iets hooger verkocht. – Boekweit en Gerst met weinig handel. – Haver bij vorige gesteldheid. — Boonen in een doen. – Gort stil. — Nieuw Kool- en Aveelzaad weinig aan en zijn als genoteerd verkocht.

AMSTERDAM, 27 *Julij*. Tarwe tot vorige prijzen aan cons. verkocht: 129 ℔ b. Pools. 325 bij partij; 130 ℔ Bovenl. *f* 266; 129 ℔ b. Pools. *f* 330; 130 ℔ mind. dito *f* 325. — Rogge ruim prijsh.: 122 ℔ Odessa *f* 150 bij partij. — Boekweit flaauw: 112 ℔ Deensche *f* 125; 116 ℔ Gron. Veen *f* 128 aan de Zaan.

Nog verkocht van Rogge bij partij: 116 ℔ gedr. *f* 142, 121 ℔ Munst. *f* 143.

Koolzaad traag in een doen; verkocht: Belgie 59 p. vl.; Vlaamsch 64½, 64 p. vl.; op 9 vat in Aug., Sept. en Oct. 63½ p. vl.; Nov. 64 p. vl.; April 66 p. vl.

Lijnzaad in een doen; 112 ℔ Koningsb. *f* 227,50; 114 ℔ Petersb. Morch. *f* 260; 112 ℔ dito *f* 255; 107 ℔ Egypt. *f* 260. — Raapolie dadelijk iets flaauwer, op levering prijshoudende; op 6/w. *f* 40,25, Vlieg. *f* 39,25; Sept. *f* 38,25; Oct. en Nov. *f* 38,50 a 25; Dec. *f* 38,50; Mei *f* 38,75 a *f* 39. — Lijnolie op 6/w. *f* 28,50; Vlieg. *f* 27,50. — Hennepolie op 6/w. *f* 40,75; Vlieg. *f* 39,75.

LONDEN, 25 *Julij*. Zoowel in Inl. als vreemde Tarwe was de handel hoogst onbeduidend tot nagenoeg de koersen van eergisteren. Gerst was matig gevraagd. Mooije Haver bedong iets meer geld. Boonen en Erwten vast op de vorige notering.

Holl. Boter bleef gisteren op de vorige prijzen gesouteneerd met oeden aftrek; beste Vriesche 72 a 74 sh.; beste Holl. 70 a 74 sh.

LONDEN, 27 *Julij*. Het minder gunstig weder geeft wel eenige meerdere vastheid aan de graanmarkt, doch daar heden weinig kooplust bestond, zoo werd Inl. Tarwe tot de verleden Maandag vermelde verlaging van 1 sh. afgegeven; vreemde met weinig omgang onveranderd. Gerst vast op de vorige notering. Haver 6 p. duurder. Boonen en Erwten ferm op de notering van Maandag.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.
Amsterdam, 28 *Julij*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 51⅜, 51 5/16, 51¼; Dito Cert. 3 pCt. 60⅜, 60 7/16, 60 7/16; Dito dito 4 pCt. 79¾, 79 13/16, 79¾; Haarlemmerm. 5 pCt. 99⅜. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 44. — SPANJE, L. bij *Ardoin* van 85 £ 5 pCt. 12½, 12 7/16; Dito Dito van 510 £ 5 pCt. 12 9/16, 12¼; Dito Binnenl. à 6|m. 3 pCt. 26 11/16, 26⅝, 26⅝; Coup. *Ardoins* 8⅜, 8⅜. — PORTUGAL, te Londen 4 pCt. 30⅜, 30 7/16. — RUSLAND, Oblig. bij *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 103⅜, 103¾; Dito bij *Stieglitz en comp.* 4 pCt. 81¾, 82⅜. — POLEN, Aand. met Loten 500 fl. *f* 131¼. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73⅜; Dito 2½ pCt. 39, 39⅛; Weenerb. bij *Goll en Comp.* 5 pCt 87; Oostenr. Bank-Act. *f* 1100; Amerik. Bank-Actiën 3⅜; Braz. 5 pCt. 86¼; N. Mex. 5 pCt. 26⅞, 27; Peru 4 pCt. 49¾, ⅞, ¾; Frans. Oblig. 3 pCt. 50½, 9/16.

Voor Hollandsche fondsen vertoonde zich eenige meerdere kooplust, ten gevolge waarvan zij zich weder van hunnen achteruitgang van gisteren hebben hersteld.

Spaansche vast. Portug., Oostenr. en Fransche iets vaster.

Braz. 1824 v. 200 £ 84½; Dito 1839 v. 100 £ 83½; Dito. v. 200 £ 82½; Gren. Onbep. St. 15⅝; Peru Coup. *f* 3⅜.

Koers van het Geld: Prolongatie 2½ pCt., Beleening 2½ pCt., Disconto 2½ pCt.

Laatste Prijzen te vijf uur: Integr. 2½ pCt. 51¼; Ard. à 510 £ 12¼ a 5/16; Binnenl. 3 pCt 26⅝.

AMSTERDAM, 29 Julij. EFFEKTEN-SOCIETEIT te 4½ uur.

Bij geringe affaire zijn heden verhandeld Spaansche Binnenl. 3 pCt. à 26⅝, 11/16; Fr. Oblig. 3 pCt. à 50½ en Mexik. à 27.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER ANNA DIJK, Echtgenoot van

JB. MESDAG.

GRONINGEN, 24 Julij 1849.
Eenige kennisgeving.

, Heden beviel voorspoedig van eenen wélgeschapen ZOON mijne geliefde Echtgenoote R. H. Ellens.
Groningen, 28 Julij 1849.

A. K. van Bolhuis,
Koopman in Beddegoederen, Manufacturen en Tijpen.

, Heden beviel van eenen wélgeschapen ZOON P. E. Eissing, geliefde Echtgenoote van
L. Deutgen.
Groningen, 29 Julij 1849.

, Heden beviel voorspoedig van eenen ZOON B. H. van der Tuuk, hartelijk geliefde Echtgenoot van
U. P. Okkes, *Predt.*
Solwerd, 29 Julij 1849.

, Winschoten, 29 Julij 1849. Heden beviel van eenen dooden ZOON Johanna Zuidema, geliefde Ehevrouw van
P. Folkers.
Strekkende deze zoo voor bijzondere als algemeene kennisgeving.

, Heden beviel voorspoedig van eenen wélgeschapen ZOON W. E. Steenhuisen, geliefde Echtgenoote van
C. Krak.
Wildervank, 30 Julij 1849.

, Getrouwd:
J. H. Rabe,
van *Winschoten,*
en
H. Wilphorst,
van *Helpman.*
Helpman, 28 Julij 1849.

, Nieuwe Pekela, 22 Julij 1849. Heden ontving ik het voor mij en mijne Betrekkingen zoo treurig berigt van het afsterven mijns geliefden Echtgenoots GEERT A. WESTERS, *Kapitein ter Koopvaardij.* Hij overleed, na eene langdurige sukkeling, te *Petersburg*, op den 11den dezer, in den bloeijenden leeftijd van 29 jaren en zeven maanden. Slechts twee jaren mogt ik met hem door den genoegelijksten echt vereenigd zijn. In de weemoedige hoop, van eerlang weder Moeder te zullen worden, staar ik met één Kind den dierbare, die door allen, welke hem kenden, geacht en geëerd werd, weenend na, biddende, dat God mij in deze droevige omstandigheid tot troost en hulpe zij.
Margaretha B. de Boer.
Tevens bijzondere kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

, Heden overleed, na langdurige sukkeling, mijn Echtgenoot HOOITE WICHGERS MEURSING, in den ouderdom van 47 jaren en 6 maanden, waarvan ik bijna 29 jaren door den echt met hem verbonden was. Zes Kinderen en eene aangehuwde Dochter betreuren met mij zijn verlies.
Hoogezand, 22 Julij 1849.
Wedw. **H. W. Meursing,**
Jantje E. Bottjes.

, Heden overleed onze waarde Moeder BOUWINA BEKENKAMP, Weduwe Willem Reilingh, in den ouderdom van vierenvijftig jaren.
Groningen, 23 Julij 1849.
Hendrik Reilingh.
Eenige kennisgeving.

, Heden werd mij mijne geliefde Echtgenoote REINA HARKES HOVING door den dood ontrukt, mij nalatende vier Kinderen, te jong om hun groot verlies te beseffen.
Oude Pekela, 24 Julij 1849.
H. L. Mulder.
Algemeene en tevens bijzondere kennisgeving.

, Heden morgen, omstreeks 7 uur, overleed onverwacht ons Zoontje ENNO, den ouderdom van ruim zeven weken bereikt hebbende.
Zuurdijk, 28 Julij 1849.
R. E. Torringa.
J. E. Bazuin.

, Moest heden over een jaar ons de gevoelige slag treffen, door het afsterven van onze dierbare Moeder, heden behaagde het den Almagtige, ons door den dood uit onze armen weg te rukken onzen éénigsten en veel beminden Zoon GEUCHIEN, in den jeugdigen ouderdom van bijna twaalf jaren, na eene kortstondige ziekte van vier dagen. Diep bedroefd, geven wij hiervan kennis aan Vrienden en Bekenden.
Veendam, 26 Julij 1849.
J. G. Engelsman.
E. R. Engelsman.

, Heden overleed, ten Huize van den Heer Mr. H. van Marle, te *Groningen*, tot bittere droefheid van mij en mijne Kinderen, mijne hartelijk geliefde Dochter ROBERTINA JOHANNA.
Rhoderwolde, 26 Julij 1849.
R. Gaerthé-Cameron.
N.B. Uiterlijke rouw zal niet worden aangenomen.

, Het behaagde den Bestuurder van alles, heden morgen, omstreeks 8 uur, zeer onverwacht, door den dood van mijne zijde weg te nemen mijne dierbare Echtgenoote ANJE JANS BEUKEMA, in den gezegenden ouderdom van 78 jaren en 7 maanden.
Diep treft mij deze slag in mijnen hoogen ouderdom, waarvan wij ons ruim 58 jaren in den genoegelijksten echt mogten verheugen.
Vier nog overgeblevene Kinderen en vijf Aangehuwden verliezen in haar eene zorgdragende en teederhartige Moeder, deelende met mij in de smart, verzacht door de hoop op eene zalige verwisseling, in de eerbiedige onderwerping aan Gods altoos wijs en goed bestuur.
Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene als bijzondere kennisgeving aan te nemen.
Houwerzijl, 27 Julij 1849.
J. J. Rietema.

, Groningen, 28 Julij 1849. Heden avond te zes uur overleed alhier, in den gezegenden ouderdom van bijna 87 jaren, Mevrouw HELENA WIGBOLDINA FLORENTINA ALDRINGA, Weduwe den Heer en Mr. Johan Wichers, in leven Burgemeester der Stad *Groningen.*

, Nog diep in mijn hart getroffen over het verlies van mijnen Behuwd-Zoon Jacob Veldkamp en dies Kindje, behaagde het den alleen wijzen en regtvaardigen God, die geen rekenschap van zijne daden verschuldigd is, den 27sten dezer, des avonds te half 10, mijne dierbare Echtgenoote GEERTRUID MARTENS JONKER, met wie ik bijna 43 jaren naauw vereenigd was, in den ouderdom van 63 jaren en 4 maanden, door den dood van mijne zijde weg te rukken, terwijl 20 uren daarna mijne oudste Dochter MARIA, Ehevrouw van Hindrik Lindeman, hare Moeder in de eeuwigheid volgde, en is op den 29sten daarop volgende, des morgens te 9 uur, het eenigst overgebleven KINDJE van wijlen Jakob Veldkamp, in den ouderdom van bijna 4 jaren, ontslapen.
In de hoop, dat het Hem, die alleen magtig is, behage ons te ondersteunen, geef ik langs dezen weg kennis aan Familie, Vrienden en Bekenden.
Groningen, 29 Julij 1849.
M. N. Saan.
Mede namens mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen.

, Heden overleed, tot onze bittere droefheid, aan eene hevige ongesteldheid, ons geliefd eenig Zoontje JURJEN, in den jeugdigen leeftijd van ruim vijf jaren.
Groningen, 29 Julij 1849.
H. C. Wolthers.
A. G. H. Brugma.

, Den 27sten Julij 1849 trof mij een gevoelige slag door het overlijden van mijnen waarden Man JURRIEN P. MULDER, Beurtschipper van *Groningen* op *Amsterdam*, in den ouderdom, van 38 jaren, diep betreurd door mij, nalatende drie Kinderen, welke het verlies nog niet beseffen.
Zoltkamp, 29 Julij 1849.
Lubbina R. Brouwer,
Wedw. J. P. Mulder.

, Den 27sten dezer overleed te *Groningen*, na eene kortstondige ongesteldheid, onze Broeder en Behuwd-Broeder H. S. HAGEMEIJER, in den jeugdigen leeftijd van 25 jaren.
Obergum, 30 Julij 1849.
B. Beekman.
Uit aller naam.

, Heden morgen trof ons op nieuw de treurige slag, daar het den almagtigen God behaagde, ook onzen geliefden Behuwd-Zoon GERARDUS MERK, in den ouderdom van ruim 41 jaren, na eene kortstondige, doch hevige ziekte, het tijdelijke met het eeuwige te doen verwisselen. Slechts weinige dagen mogt hij hier nog zijn, om zijne geliefde Vrouw en twee Kinderen grafwaarts te volgen. Twee kleine Kinderen, die hun groot verlies niet kunnen beseffen, zijn de panden, die uit dit huwelijk zijn overgebleven.
De algoede God en Vader doe ons in Zijnen wil berusten en geve ons kracht en sterkte, om dien te volbrengen.
Groningen, 30 Julij 1849.
Jan K. Kuiper.
Anna W. Kanninga.
Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

, De Boekhandelaar **G. W. van der Wiel**, te *Arnhem*, heeft alom verzonden: een *Prospectus* tot de uitgave van een

DRIESTEMMIG KORAALBOEK,

ten gebruike voor **Huisgezin, Zangscholen en Kerk** ingerigt door onzen hoog verdienstelijken Landgenoot ***J. G. Bertelman***, waarvoor de inteekening, bij alle solide Boekhandelaren, open staat tot ultimo Augustus e.k. Dit werk zal worden uitgegeven bij afleveringen van één of meer vellen, tegen den prijs van 25 Cents per Vel van 16 Bladzijden in 8vo, en voor de Inteekenaren den prijs van drie gulden niet te boven gaan. Buiten inteekening zal de prijs berekend worden tegen 30 Cents per Vel. De uitgave zal beginnen met de melodiën der Evangelische Gezangen, in de Nederlandsche Hervormde Kerk gebruikelijk. Later zullen er ook eenige uitgezochte Psalmmelodiën, welke onder gemelde Gezangen niet voorkomen, worden opgenomen, gelijk ook eenige uitgelezene melodiën der Luthersche en Waalsche gemeenten. De naam van den Heer ***Bertelman*** alleen is genoeg, om dit Werk aan alle Liefhebbers van Koraalgezang aan te bevelen.

, Bij den Boekverkooper **Johannes Müller**, te *Amsterdam*, is verschenen:
Groen van Prinsterer, Grondwetsherziening en Eensgezindheid, VII. Repliek aan Mr. de Bosch Kemper, — Repliek aan Mr. den Tex, Gr. 8vo, ... *f* 0—60.
Inhoud der vroeger verschenen Stukjes:
I. De Staatshervorming van 1848 in de eigenaardigheid van hare drijfveeren geschetst .... *f* 0—65.
II. De Anti-Revolutionaire Partij, hier te lande, in haar beginsel en kracht .... *f* 0—75.
III. De Revolutionaire Partijen. — Reactie. — Behoud. — Revolutie. .... *f* 0—65.
IV. Donker Curtius. — Guizot. — Het Nederlandsche Volk. .... *f* 0—65.
V. De Gids. — De Nederlander .... *f* 0—35.
VI. Getemperde Monarchie onvereenigbaar met Revolutionair behoud. .... *f* 0—60.

, Door den Boekhandelaar **H. ten Brink**, te *Meppel*, is uitgegeven en algemeen verkrijgbaar gesteld:

Verhalen,

van *A. G. Rijkens*, Predikant te *Appelscha*, met gelithe. Titel en Vignet .... *f* 0—90.
Kort Begrip *van hetgeen de* CHRISTEN *tot zaligheid te weten noodig heeft*, ten gebruike bij de CATECHISATIËN, door Dr. *J. Meijer*, Hervormd Predikant te *Wolvega* .... *f* 0—20.

, Bij **D. H. van der Scheer**, te *Koevorden*, is uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:
Doct. *G. H. Amshoff*, EENE BIJDRAGE ter GENEZING en AFWERING VAN DEN **Oostindischen Braakloop**, voor al en niet Geneeskundigen, *f* 0—50.

UIT DE HAND WORDT TE KOOP AANGEBODEN:

De **Boekwinkel** *en uitgebreide en tot den laatsten tijd aangevulde* **Leesbibliotheek**, *met of zonder de* daarbij in gebruik zijnde **Behuizing**, nagelaten door wijlen den Heer **H. Eekhoff, H.zn.**, in leven Boekhandelaar te *Groningen.* Te bevragen bij den Boekhandelaar J. OOMKENS, J.zoon.

ECHTSCHEIDING.

Bij Vonnis der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Winschoten* van den 25sten April dezes jaars, naar eisch geregistreerd, beteekend en bereids ten uitvoer gelegd, is de ECHTVERBINDTENIS, ten jare 1834 in de Gemeente *Wedde* tusschen **Jan Joannes Schaeffer**, thans wonende in eene door hem in de Heide, onder *Onstwedde*, gegravene Grot, en **Anna Jans Karels**, thans gedomicilieerd te *Winschoterzijl*, onder de Gemeente *Beerta*, gesloten, op dezer te dien einde ingestelde Regtsvordering, verklaard te zijn **ontbonden**, met veroordeeling van genen in de KOSTEN der PROCEDURE.
Winschoten, 29 Mei 1849.
De Procureur der Eischeresse:
Mr. W. R. EMMEN.

, In den jare een duizend achthonderd negenenveertig, den dertigsten Julij, ten verzoeke van Mr. LOUIS BOTHENIUS LOHMAN, Procureur, wonende te *Groningen*, in hoedanigheid van CURATOR over de onbeheerde Nalatenschap van wijlen **Reina Jacobs**, gewoond hebbende en overleden te *Groningen*, heb ik, MARTINUS WOLTHERS, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te *Groningen*, aldaar wonende, ten gevolge Vonnis dier Regtbank van den zesden Julij 1800 negenenveertig, behoorlijk geregistreerd, waarbij aan den Eischer verstek is verleend tegen de niet verschenen gedaagden, en, voor het profijt van dien, eene tweede oproeping bevolen, terwijl, ten opzigte der verschenen gedaagden, de zaak is aangehouden tot den dag, waarop dezelve op nieuw moet dienen, — andermaal
Gedagvaard:
Alle belanghebbenden bij bovengenoemde onbeheerde Nalatenschap, zoo ver niet verschenen op de eerste oproeping, om op VRIJDAG, den zevenden September 1800 negenenveertig, des voormiddags te half tien, te verschijnen ter TEREGTZITTING van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, in haar GEWOON LOKAAL in de Oude Boteringestraat, ten einde:
Aangezien de Requirant verlangt om van het BEHEER, door hem in zijne voormelde hoedanigheid gevoerd, aan de belanghebbenden REKENING en VERANTWOORDING te doen, en deze hem slechts ten deele bekend zijn;
Dies ten gevolge bij Vonnis van meergemelde Regtbank te hooren benoemen eenen REGTER-COMMISSARIS, ten wiens overstaan die rekening door den Requirant zal geschieden, en verder tot het OPNEMEN, DEBATTEREN en SLUITEN dier REKENING te procederen naar het voorschrift der Wet, en eindelijk UITSPRAAK te hooren doen omtrent de KOSTEN; — met aankondiging dat de REKENING met de BESCHEIDEN ter GRIFFIE van voormelde REGTBANK is nedergelegd, ter inzage van de belanghebbenden, en dat Mr. L. B. LOHMAN, als Procureur, de zaak voor zich zelven als Eischer in opgemelde hoedanigheid zal waarnemen.
Afschrift van dit Exploit, hetwelk eenmaal in de *Groninger* en *Provinciale Groninger Courant* zal worden geplaatst, is door mij aangeplakt aan de Vergaderplaats van meergemelde Regtbank.
De kosten dezes zijn, behalve die der plaatsing in de Couranten, *f* 4,19½.

Exploit	*f* 0,75.	M. WOLTHERS,
Schrifft.	- 1,25.	*Deurw.*
Repert.	- 0,10.	
Registratie	- 1,10½.	
Zegels	- 0,69.	
Aanplakk.	- 0,30.	
	f 4,19½.	

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ

ZOMERDIENSTEN.
Van *KAMPEN* op *AMSTERDAM* (behalve Zaturdags), **DAGELIJKS** 's namiddags te 1½ uur.
Van *AMSTERDAM* op *KAMPEN* (behalve Zondags) **DAGELIJKS**, 's morgens te 6 uur.
De **DILIGENCE** van *Groningen* over *Zwolle*, *Kampen*, in correspondentie met de **STOOMBOOT** *Kampen* op *Amsterdam*, vertrekt DAGELIJKS, des avonds te 11 uur, van het Logement *de Nieuwe Munster*, bij A. FRIGGE; — de Reizigers komen vroegtijdig genoeg te *Amsterdam* aan, om met den laatsten spoortrein naar *Haarlem*, *Leiden*, *'s Gravenhage* en *Rotterdam* te kunnen vertrekken. — Voorts loopt deze dienst direct door naar *Deventer*, *Arnhem* en *Nijmegen*, en komt te *Arnhem* aan vóór het vertrek van den DERDEN TREIN.

STOOMVAART
TUSSCHEN AMSTERDAM EN LONDEN.

De **DIRECTEUR** der **STOOM-SCHROEF-SCHOONER-REEDERIJ**, gevestigd alhier, brengt bij deze ter kennis, dat de VAART van AMSTERDAM (via *HARLINGEN*) op **LONDEN** met de nieuw gebouwde ***IJzeren Stoom-Schroef-Schooners GOUVERNEUR VAN WIJCK***, Kapt. **D. L. GEEST**, en ***BURGEMEESTER HUIDEKOPER***, Kapt. **PUNEKE**, thans geregeld en bepaald is als volgt:
van *Amsterdam* des MAANDAGS AVONDS;
„ *Harlingen* des WOENSDAGS OCHTENDS zeer vroeg;
„ *'t Nieuwe Diep* des WOENSDAGS OCHTENDS;
„ *Londen* des WOENSDAGS OCHTENDS vroeg.
Iemand GOEDEREN of VEE te Verschepen hebbende, gelieve zich te vervoegen:
te *Amsterdam* bij de Cargadoors de VRIES & Co.
te *Harlingen* „ J. & S. WIARDA.
te *Nieuwe Diep* „ ARTS van VELSEN van DOORN & C. SCHLIETOW.
te *Londen* „ de Cargadoors HOFMAN & SCHENK.
Amsterdam, 24 Julij 1849.
De Directeur voornoemd:
PAUL van VLISSINGEN.

, Ten overstaan van den Notaris Mr. **J. J. Cremers**, zal, op DONDERDAG, den 9den Augustus 1849, des avonds te 7 uur, ten Huize van de Erven E. TIDDENS, in het openbaar worden verkocht:

Eene ruime BEHUIZING met ZOMERHUIS, STAL en extra groten TUIN, aan het Hoendiep, bij de Apoort, onder *Groningen*, thans bewoond door den Heer J. HESSELINK, W.z., behoorende aan de Erven van der MOLEN. Inmiddels UIT DE HAND TE KOOP.
Te bezien den dag vóór en van den verkoop, des middags van 2 tot 5 uur, op Kaartjes, ten Kantore te bekomen. Te aanvaarden op den 1sten November 1849.

DONDERDAG, DEN 2den AUGUSTUS 1849,

des namiddags te 2 uur, zal, voor de Behuizing van wijlen J. O. KARSTEN en Vrouw, aan de Reitmakersrijge, worden verkocht: de nagelatene INBOEDEL, KABINET, SECRETAIRE, TAFELS, STOELEN, BEDDEGOED en verder HUISHOUDELIJK GOED, LIJFSTOCHT BEHOOREN, GOUD en ZILVER, ENZ. Te bezien Woensdag namiddag van 2—6 uur.
Firma **Steen & Comp.**

LEEST HIER!

MORGEN NAMIDDAG te twee uur de GEANNONCEERDE VERKOOP van **ROERENDE GOEDEREN** vóór en in het BOELHUIS in de Gelkingestraat.
Te bezien *heden* namiddag van 3 tot 6 uur.
Van BOLHUIS en BOSCH.

VERKOOP VAN RUIM 20 BUNDERS

HAVER, in perceelen, staande op Wortel op de Landerijen van den Heer N. WIJS BOLT, om en bij het huis aan de Drentsche Laan, onder *Hoogherk*, op DONDERDAG, den 2den Augustus 1849, des namiddags te uur, ten Huize van den Kastelein MENTE K. REITSEMA, en ten overstaan van
Mr. C. de RANITZ, *Notaris.*

HOUTVEILING,

onder WERKELIJKE HOUTKOOPERS, op ZATERDAG, den 4den Augustus 1849, des voormiddags te uur, ten Huize van den Logementhouder W. HOUWING te *Appingedam*, van eene groote partij nieuw aangevoerde GREENEN BALKEN, waaronder zeer vele lange ten, alsook MASTEN en MOLENROEDEN; voorts eene partij VUREN BALKEN, JUFFERS, ELLINGS, STAPEN, alsmede eene groote partij GESNEDEN HOUTWAREN.
Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

Verkoop van VELDGEWAS.

Ten verzoeke van WIERT JACOBS EELSEMA, *Eelshuis*, zal, door den Deurwaarder H. J. van DIJK, te *Scheemda*, in het openbaar worden verkocht:
Pl. min. 18 Bunders HAVER, 5 Bunders BOONEN, 1 Bunder ROGGE en 15 Bunders NAWEIDE staande Gewas op het tusschen *Nieuwolde* en *Wagenborgen* gelegen Land, behoorende tot Verkoopers Boerenplaats te *Wagenborgen*, alwaar deze Verkoop zal gehouden worden op ZATURDAG den 4den Augustus 1849, des namiddags te twee uur.

PALMSLAG

van den **MOLEN** van E. HOENDERKEN, te *Zuidlaren*, op WOENSDAG den 8 Augustus 1849, des namiddags te 4 uur, ten Huize van A. van BON, te *Zuidlaren*.
Bij inzate gebragt op slechts eene som van *f* 7165.

UIT DE HAND TE KOOP

of voor eenige jaren TE HUUR: het voor TWEE JAREN nieuw met smaak gebouwde **WINKELHUIS**, tusschen de twee Markten, te *Groningen*, zeker de meest bezochte plaats in deze Stad, en is voorzien van ruime WINKEL, MAGAZIJNEN, ENZ., ENZ., met buitengewoon fraaije Uitzigten en veel Commoditeiten.
Alsmede UIT DE HAND TE KOOP: het zeer bekende **HUIS STAD en LANDE**, gelegen aan den grooten (Heere)weg even buiten *Groningen*; is voorzien van ruime ZALEN, fraaije TUINEN en BIJGEBOUWEN, zijnde thans in gebruik bij de Sociëteit *DE HARMONIE*, welke uit meer dan 600 Leden bestaat; is ook zeer geschikt voor een BUITENVERBLIJF.
Nader onderrigt is op franko aanvraag te bekomen bij den Eigenaar P. WIERSEMA.
Het eerste te aanvaarden den 1sten November aanstaande en het tweede naar verkiezing van den Kooper.

UIT DE HAND TE HUUR VOOR DIT SAIZOEN:

de afgepaalde JAGTVELDEN onder *NOORDWOLDE*, *BEDUM*, *TER LAAN*, *HET REIDELAND*, *ELLERHUIZEN*, *ROODE SCHOOL*, *MIDDELSTUM*, *WESTERWIJTWERT* en *TOORNWERT*, in 4 of meer perceelen, naar verkiezing. Te bevragen *franco*, ten Kantore van den Notaris
Mr. A. J. van ROIJEN.

Te Groningen, bij C.M. van BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 2den Augustus 1849, *no.* 62.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

De heer CREMERS merkt aan, dat de geheele alinea 4 bij art. 44 behoort, en stelt dus voor, deze woorden aldaar te lezen. Aangenomen. — Een ander voorstel van denzelfden heer, dat geen aftredend raadslid, lid van het bureau van stemopneming zou kunnen zijn, wordt door hem teruggenomen, wegens het bezwarende dier bepaling.

Het voorstel van den heer J. W. QUINTUS, om in plaats van het getal raadsleden voor de stemopneming, dat op drie bepaald was, op vier te brengen, dewijl bij de beslissing van kwesties, volgens art. 47 aan hen overgelaten, een oneven getal van leden noodzakelijk is om tot een zeker einde te komen. Wordt met algemeene stemmen aangenomen.

De heer RENGERS merkt nog aan, dat in de laatste alinea van dit art. moet gelezen worden: *die een stembiljet in de bus hebben gestoken.* Aangenomen.

Hierop ging de Vergadering uiteen, nadat de eerstvolgende bepaald was op aanstaanden Zaturdag te 10 uur.

— Den 29sten Julij, des voormiddags ongeveer half 11, ontstond er brand te Gieten, in de behuizing van B. HOMAN, landbouwer en korenmolenaar aldaar, met dat gevolg, dat gemelde behuizing binnen weinig tijds geheel eene prooi der vlammen werd, terwijl van de belendende behuizing van den heer ontvanger LAMBERS de kap van het woonhuis, die met pannen gedekt was, afbrandde, doch de schuur, die met dak gedekt was, en met het woonhuis was verbonden, is behouden gebleven. — In de behuizing van B. HOMAN zijn, behalve andere goederen, 53 schapen verbrand, en het lijfstoebehooren van de beide knechten, doch het grootste gedeelte van den tilbaren inboedel is gered. — De behuizing was tegen brandschade verzekerd, doch de inboedel niet. — Men mag aan den ijver der toegesnelde ingezetenen, onder de leiding der Voorzienigheid, het toeschrijven, dat het dorp voor grootere onheilen is bewaard gebleven, daar het bijkans een wonder is, dat bij de vrij sterke wind de brand niet is verbreid en zich zoo spoedig heeft laten blusschen. — De onmiddellijk aan het verbrandde gebouw staande behuizing van den burgemeester BRAAMS heeft nagenoeg geene schade geleden. — Men zegt, dat de brand door het broeijen van het hooi ontstaan is.

— Den 30sten en 31sten Julij heeft gedurende vierentwintig uren een zeer hevig onweder, vergezeld van sterken stortregen en wind uit het Z. W. in onderscheidene streken van Drenthe gewoed; hoewel door dit onweder geene schade is toegebragt, heeft de zomer- en vooral de reeds voor het grootste gedeelte gemaaide winter-rogge veel door de regen geleden.

— Zondag den 15den Julij, 's voormiddags omstreeks 10 uur, en ook te half 11, is te Bolsward in de Groote of Martini-kerk (even als te Schiedam en Maassluis) eene slingerende beweging der kerkkroonen waargenomen, — naar alle gedachten ten gevolge van eene aardbeving.

Gewijzigde wet wegens belasting tot dekking van het te kort enz.

In dit gewijzigd wets-ontwerp wegens belasting tot dekking van het te kort enz. zijn dezelfde zes grondslagen als in het oorspronkelijk ontwerp, van den 19den Februarij laatstl., behouden, maar een verschil vertoont zich al terstond in artikel 1, waar men leest: „Er wordt, te beginnen met het jaar 1850, en naar de regelen in de volgende artikelen omschreven, jaarlijks eene belasting geheven op de inkomsten enz." Een tweede aanmerkelijk verschil ligt hierin, dat de belasting, naar de grondslagen der inkomsten uit *alle binnen het Rijk gelegen gebouwde en ongebouwde eigendommen; de renten der Nederlandsche staatsschuld; de renten van geldleeningen ten laste van zedelijke ligchamen; de renten en inkomsten van buitenlandsche effecten en goederen, beleeningen, in pand nemingen en uitgezette kapitalen enz.*, bij het oorspronkelijk ontwerp op 5 *ten honderd* gesteld, nu op 3 *ten honderd* gesteld is.

De verdere artikelen in dit hoofdstuk houden de nadere bepalingen in nopens gemelde belasting op de inkomsten.

Art. 2. De belasting op de inkomsten uit gebouwde en ongebouwde eigendommen bedraagt drie ten honderd van het kadastraal belastbaar inkomen, na aftrek der grondbelasting en alle daarop geheven opcenten.

Art. 3. Van de belasting zijn vrijgesteld de gebouwde en ongebouwde eigendommen, toebehoorende aan en ten name staande van het Rijk, van provinciale en gemeentebesturen, kerk- of kerkelijke besturen, diaconiën, openbare armbesturen, en, in het algemeen, van alle inrigtingen tot onderhoud, verzorging, verpleging of huisvesting van weezen, behoeftigen en bedelaars, voor zoo verre die inrigtingen onder openbaar bestuur staan, of aan diaconiën of openbare armbesturen toebehooren, mitsgaders van spaarbanken.

Art. 8 en 9. De belasting op de renten van de Nederlandsche Staatsschulden bedraagt *drie* ten honderd. Zij wordt geheven door middel van inhouding, bij de betaling van renten, lijfrenten en coupons van aandeelen in geldleeningen ten laste van den Staat, of die door den Staat zijn gewaarborgd.

Van de belasting zijn vrijgesteld de renten van kapitaal in de grootboeken der nationale schuld, tijdens de invoering dezer wet, ingeschreven ten name van erkende zedelijke ligchamen, belast met de uitbetaling van lijfrenten en pensioenen, die niet ten laste van de schatkist zijn, mitsgaders van besturen en inrigtingen, bij art. 3 genoemd.

Art. 12. De belasting op renten van geldleeningen ten laste van provinciën, gemeenten, kerk- of kerkelijke besturen, diaconiën, armbesturen, heemraad- of waterschappen, polder- of dijksbesturen en collegiën van namelooze maatschappijen, en in 't algemeen van alle binnen het Rijk gevestigde zedelijke ligchamen, bedraagt *drie* ten honderd.

Uitgezonderd zijn de renten, door spaarbanken uitgekeerd wordende, mitsgaders de renten van kapitalen, op hypotheek uitgezet op goederen, binnen het Rijk gelegen, waarvan de belasting naar art. 2 verschuldigd is.

Art. 19. Aan eene belasting van *drie* ten honderd zijn onderworpen alle inkomsten van pensioenen, lijfrenten, tontines of andere renten, met uitzondering van die op onroerende goederen gevestigd, waarvan de belasting volgens de bepalingen van art. 2 wordt voldaan; delegatiën van koloniale traktementen en pensioenen, wanneer de delegerende titularis zich in de koloniën bevindt; de inkomsten van binnen dit Rijk gelegen gebouwde en ongebouwde eigendommen, waarvoor tijdelijke vrijdom of vrijdom van verhooging van grondbelasting wordt genoten; van renten van gehypothekeerde kapitalen, jaarlijksche uitkeeringen, tienden, cynsen, thynsen, grond renten of erfpachten, gevestigd op goederen, buiten 's lands of in de Nederlandsche koloniën of bezittingen in andere werelddeelen gelegen; van renten of inkomsten van plantaadjen of bezittingen en etablissementen, buiten 's lands of in 's Rijks koloniën of bezittingen in andere werelddeelen gelegen; van uitdeelingen (dividenden) van namelooze maatschappijen; van renten van kapitalen in buitenlandsche effecten of actiën, of op onderpand van roerende goederen, of op enkele schuldbekentenis, of op welke wijs ook rentegevend geplaatst; en in den meest algemeenen zin, alle inkomsten, die door ingezetenen van het Rijk in Europa worden genoten, en welke niet onder de voorgaande of volgende afdeelingen dezer wet begrepen zijn.

Vrijgesteld zijn de besturen en inrigtingen, bij art. 3 bedoeld, en de inrigtingen tot het verschaffen van werk aan minvermogenden, in zooverre de winsten, daaruit spruitende, ten voordeele der gestichten zelve komen.

Art. 28. De inkomsten uit ambten en bedieningen, welker titularissen benoemd worden door den Koning, of door autoriteiten, met eenig openbaar gezag bekleed; door heemraad- of waterschappen, polder- of dijksbesturen en collegiën, of door kerkelijke of geestelijke corporatien of autoriteiten, voor zooverre de ten deze bedoelde ambtenaren en bedienden, bij de wet van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* no 34), niet uitdrukkelijk onder de patentpligtigen zijn gesteld, mitsgaders de wachtgelden en pensioenen, uit publieke kassen betaald wordende, zijn onderworpen aan eene belasting naar den volgenden maatstaf:

Wanneer de jaarlijksche inkomsten van het ambt of de bediening of de wachtgelden en pensioenen bedragen:

f 1501 of meer	......	3 ten honderd,
- 701 tot *f* 1500,		2 » »
- 301 » - 700,		1 » »

Onder de inkomsten en pensioenen zijn mede begrepen die, welke ten laste van de koloniale kassen hier te lande worden uitbetaald, met uitzondering van de verlof-traktementen van koloniale ambtenaren en officieren, die niet langer dan voor den tijd van twee jaren een verlof tot herstel hunner gezondheid hebben bekomen.

Soldijen, pensioenen en gagementen, aan militairen beneden den rang van officier uitbetaald wordende, mitsgaders traktementen, wachtgelden en pensioenen, niet boven de *f* 300 's jaars bedragende, zijn aan deze belasting niet onderworpen.

Art. 29. De belasting wordt geheven door middel van inhouding bij elke uitbetaling der belooningen, traktementen, wachtgelden of pensioenen.

Art. 37. De belasting op de inkomsten uit beroepen of bedrijven wordt geheven door middel van buitengewone opcenten op het regt van patent.

Deze opcenten worden, te gelijk met de hoofdsom en de reeds door vroegere wetten vastgestelde opcenten, geheven in getale als volgt:

Van 50, wanneer het artikel op het kohier in hoofdsom bedraagt	....	*f* 150 of meer.
» 40	....	- 100 tot beneden *f* 150.
» 30	....	- 75 » » - 100.
» 25	....	- 50 » » - 75.
» 20	....	- 25 » » - 50.
» 15	....	- 10 » » - 25.
» 10	....	beneden *f* 10.

Van deze buitengewone opcenten zijn vrijgesteld de artikelen van het kohier, in hoofdsom minder bedragende dan:

f 10	in de gemeenten volgens tarief B., gevoegd bij de wet van den 21 Mei 1819 (*Staatsblad* no. 34), behoorende tot den . . .	1sten rang
- 9		2den »
- 8		3den »
- 7		4den »
- 6		5den »
- 5		6den »

De aanslagen naar de tabellen IX en XVI, gevoegd bij de wetten op het regt van patent, zijn aan de heffing dezer opcenten niet onderworpen.

Art. 38. De vrijdom van patentregt, bij lett. *c*, *d*, *f* en *k* van art. 3 der wet van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* no. 34), aan de daarbij genoemde beroepen toegekend, wordt, zoolang deze wet van kracht zal zijn, opgeheven en worden deze beroepen onderworpen aan het regt van patent, in voege als volgt: *naar de regelen van tabel XI dier wet:* de klerken en kantoorbedienden van de uit 's rijks-, gemeente- of dijk- en polderkassen bezoldigde openbare ambtenaren en bedienden; de deurwaarders bij 's Rijks middelen, *naar de regelen van tabel XIV*; de advokaten van de 1ste—5de klasse; de schilders, teekenaars; graveurs, penningsnijders en beeldhouwers, allen als kunstenaars beschouwd, hunnen eigen arbeid verkoopende, van de 1ste—12de klasse.

Hoofdstuk II. Turf. Art. 44. Worden buiten werking gesteld: *a.* de wet van den 26sten Dec 1833 (*Staatsblad* no. 72), houdende een accijns op den turf; *b.* art. 1 der wet van den 22sten Dec. 1835 (*Staatsblad* no. 38), voor zooveel betreft den daarbij toegekenden vrijdom van accijns op den turf, ten behoeve van sommige fabrijken en trafijken; *c.* de wet van den 30sten Dec. 1839 (*Staatsblad* no. 56), tot verbetering van den accijns op den turf; *d.* de wet van den 30sten December 1839 (*Staatsblad* no. 57), houdende bepalingen nopens den accijns op den turf uit de irreguliere veenderijen, en ~~e. de artt. 3 en~~ 4 der wet van den 30sten December 1849 (*Staatsblad* no. 95), voor zooveel betreft het daarbij voorgeschrevene ten aanzien der heffing van den accijns op den turf in het hertogdom Limburg.

Steenkolen. Art. 51. De wet van den 26sten December 1833 (*Staatsblad* no. 73), houdende een accijns op de steenkolen; art. 1 der wet van den 22sten December 1835 (*Staatsblad* no. 38), voor zooveel betreft den daarbij toegekenden vrijdom van accijns op de steenkolen, ten behoeve van eenige fabrijken en trafijken; de wet van den 23sten December 1837 (*Staatsblad* no. 75), tot gelijkstelling van den accijns op de grove maatkolen en het kolengruis; de artt. 3 en 4 der wet van den 30sten December 1840 (*Staatsblad* no. 95), voor zooveel betreft het daarbij voorgeschrevene ten aanzien der heffing van den accijns op de steenkolen in het hertogdom Limburg, worden buiten verdere werking gesteld.

Geslagt. Art. 63. De accijns op de schapen, de lammeren, de varkens en de speenvarkens, vastgesteld bij art. 1 der wet van den 2den Augustus 1822 (*Staatsblad* no. 31), wordt afgeschaft. Dienvolgens worden alle bepalingen der evengenoemde wet, alsmede van die van den 2den Januarij 1832 (*Staatsblad* no. 5) en van den 14den December 1844 (*Staatsblad* no. 66), ten aanzien van de schapen, de lammeren, de varkens en de speenvarkens, alsmede van het daarvan afkomstige vleesch en spek, gehouden voor vervallen.

Gemaal. Art. 69. Met wijziging van de laatste zinsnede van art. 1 en van de voorlaatste zinsnede van art. 53 der wet, tot invoering van een accijns op het gemaal, van den 29sten Maart 1833 (*Staatsblad* No. 3), worden de bepalingen ten aanzien van de rogge, het roggemeel en het roggebrood, in evengenoemde wet vervat, in allen deele toepasselijk verklaard op de Turksche tarwe en het daarvan afkomstige brood en meel.

Art. 71. De bepalingen in het IIde hoofdstuk dezer wet treden in werking met den 1sten Januarij 1850.

De geldelijke uitkomsten van dit stelsel kunnen voor 1850 worden geraamd als volgt:

De opbrengst van de belasting op de inkomsten wordt geraamd, blijkens den staat litt. *E* bij het ontwerp overgelegd, op *f* 4,305,052,68.

Daarentegen zal minder worden ontvangen:

1) op den turf. Ver het grootste gedeelte van de opbrengst van dit middel over 1849 moet nog in den aanvang van 1850 worden ontvangen, en men schat dus de mindere ontvangst in dat jaar slechts, in hoofdsom en opcenten, op ...	*f* 400,000,00.
2) op de steenkolen, het bedrag van de over 1849 geraamde opbrengst, hoofdsom en opcenten	- 834,900,00.
3) op het geslagt, volgens raming	-1,000,000,00.
	f 2,234,900,00.

Deze som aftrekkende van de opbrengst van de ontworpen belasting, blijft er een bedrag over van *f* 2,070,152,68.

Hierbij voegende de som der besparingen op de uitgaven over 1850, bij voorraad geraamd op *f* 1,000,000, en het meerder bedrag dat de Koloniën zouden kunnen opleveren ten gevolge van de vermindering der kosten van vervoer en verkoop der producten (voor zoo ver overigens de toestand der koloniale kas haar zal veroorloven eene gelijke som als over het loopende jaar in 's Rijks schatkist te storten), dan zou men in 1850 een totaal bedrag van ruim *drie* millioen guldens verkrijgen tot dekking van het deficit van 1848.

Over 1851 zou de rekening eenigzins minder gunstig zijn, omdat er in dat jaar niets meer van den turf zal te ontvangen zijn. Daarentegen zal het geheel bedrag der verkregen bezuinigingen alsdan ongetwijfeld grooter zijn, en men mag onderstellen, dat, bij aanneming van het voorgedragen stelsel, met of kort na het jaar 1852, het te kort van 1848 geheel gedelgd zal kunnen wezen, indien geene nieuwe tegenspoeden de bestaande vooruitzigten verijdelen.

De minister verklaart in de memerie van toelichting, dat, ten gevolge van omstandigheden op welke vroeger niet kon worden gerekend, het te kort over het jaar 1848, hetwelk tijdelijk door de uitgifte van schatkistbiljetten is gedekt, niet meer dan *f* 9,818,969 zal bedragen, en acht zich onbezwaard, om te mogen aannemen, dat, indien de Staat het voorregt zal mogen genieten van niet te worden betrokken in staatkundige verwikkelingen, als die zich thans voordoen, er geene noodzakelijkheid zal bestaan, om buitengewone middelen aan te wenden om in de dienst van 1849 te voorzien.

De Regering volhardt bij haar gevoelen, *dat de nood van het oogenblik niet op de toekomst behoort te worden gelegd.* Zij acht steeds den verkoop van gronden op Java, zoo niet onuitvoerlijk, dan toch hoogst gevaarlijk en verderfelijk.

Zij oordeelt de uitgifte van muntpapier, waarvoor geen waarborg zou bestaan, en 't welk onverwisselbaar zoude zijn, ongeraden, en meent, dat men onze pas herstelde circulatie niet mag wagen aan eene onderneming, van welke men alleen kan hopen, dat zij geene nadeelige gevolgen zal na zich slepen; — vooral in een tijd als den tegenwoordigen, in welken onze gouden munt, die thans nog als wettig betaal-middel bestaat, *binnen kort moet gedemonetiseerd worden*, en men welligt daartoe zijne toevlugt zal moeten nemen tot eene uitgifte van muntpapier, even als bij de inwisseling van de oude zilveren munt. — Zij rekent het voorgeslagen middel van de uitgifte van losrenten nog kostbaarder, en even zeer aan onzekerheid onderhevig, als de thans uitgegevene schatkistbiljetten, en zoude geene redenen zien, waarom men zich alsdan niet aan dit laatstgenoemde papier zoude willen houden, waarvan thans, zoo van dat van 1834, als van dat van 1840, voor *f* 17,800,000 werkelijk is geplaatst.

De bestaande belastingen rangschikt de minister in twee hoofd-afdeelingen, als: 1) die, welke door al de ingezetenen worden gedragen, te weten: de accijnsen op gemaal, geslagt, gedistilleerd, zout, zeep, turf en grootendeels de regten op den in- en uitvoer, en 2) die, in welke de minst gegoede klassen weinig of niet bijdragen, als: de directe belastingen, den accijns op suiker wijn, het zegel, de registratie en successie, enz. Het bedrag van de opbrengst der eerstgenoemde begroot de minister op iets meer dan zeventien millioenen; — dat der laatstgenoemde op ruim zesendertig millioenen. Hij komt daardoor tot het besluit, dat de mingegoede klassen, met de belastingen van 's Rijks wege, niet overmatig worden bezwaard, en doet tevens de onmogelijkheid gelden, om nu reeds *alleen door bezuiniging* eenige vermindering van belasting te kunnen verkrijgen.

De Regering acht eene algeheele verandering van het belastingstelsel ondenkbaar; maar zij meent, dat, indien de vertegenwoordiging zich met de strekking der onderwerpelijke voordragt kan vereenigen, men achtervolgens dit stelsel zal kunnen verbeteren.

De Regering begroot het kadastraal belastbaar inkomen op 70 millioen; — het bedrag der af te trekken grondbelasting en der vrijgestelde bezittingen op 21 millioen; — het te belasten kapitaal op 49 millioen en de opbrengst op *f* 1,471,639; de renten der staatsschuld op 35½ millioen; de daarvan af te trekken renten der zedelijke ligchamen op *f* 2,650,000; de belastbare som op schaarsch 33 millioen, en de opbrengst op *f* 987,814; de renten ten laste der provinciën, enz. op *f* 2,750,900, en de opbrengst daarvan op *f* 82,500; — de renten van vreemde fondsen en andere uitgezette kapitalen op 35 millioen en de opbrengst op *f* 1,050,000.

Het bewind rekent de bezoldigingen uit 's Rijks kas op *f* 11,700,000 en de pensioenen op *f* 3,400,000, en begroot de opbrengst daarvan op *f* 319,000. Het rekent de bezoldiging uit provinciale en andere kassen op *f* 3,500,000 en de opbrengst daarvan op *f* 82,500; — en het begroot de verhooging van het middel van patent op *f* 341,538.

De interpellatie van den heer Groen van Prinsterer.

Wij hebben — zegt de *Nederlander* — Vrijdag in onze Tweede Kamer eene van die veelomvattende, onbepaalde interpellatiën gehad, welke in 1848 berucht werden, en waarvan in 't Frankforter Parlement iemand zeide: „Misschien „ligt het aan mijn gehoor, maar die interpellatiën klinken „mij juist zoo in de ooren, alsof er gevraagd wordt: hoe „vast zit gij op den ministerstoel?" „Doch de interpellatie van Vrijdag had van die beruchte soort noch den vorm noch de strekking. Integendeel zij was regt Nederlandsch in beide opzigten. Zij geschiedde in eene lange redevoering van tien hoofd- en een geëvenredigd aantal onderdeelen, in zachte bewoordingen, in kalme stemming; men liet den interpellant ongestoord twee uren lang (niet: twee lange uren) spreken en op de door 1, 2, 3 afgebaakte baan tot zijn besluit komen. Dat besluit was — eene vraag naar den bekenden weg, gelijk men in 't dagelijksche leven zegt. Doch door middel van zulk eene vraag bragt de gemoedelijke spreker, op eene verschoonende, maar hoog ernstige wijze, een onderwerp ter sprake, hetwelk na de hoopvolle dagen van October j.l., allengs een grond van nationale bekommering geworden was, en niet langer buiten opzettelijke behandeling mogt blijven. De daadzaak, of liever 't gebrek aan daden, hetwelk de heer *Groen van Prinsterer* ter sprake bragt, vereischte inderdaad opheldering aangaande 't verledene, althans geruststelling voor de toekomst.

Zonder echter een antwoord af te wachten, schijnt de Kamer van hare zijde te willen handelen en van haar initiatief gebruik maken; zij heeft n.l. eene commissie benoemd tot onderzoek van een onderwerp — de tienden — aan welks behandeling de Regering zich onttrok.

De Harlinger groenlandsvaarder *Spitsbergen*, kommandeur J. BOTH, is laatstleden Vrijdag van Groenland in het Vlie binnengekomen, hebbende 850 robben geslagen.

Daar de mattenmakerij in Overijssel toeneemt, krijgen de biezen er mitsdien eenige waarde, en worden op vele plaatsen door arme lieden verzameld. Den 27sten waren ter markt te Zwolle wel 10,000 bossen aangebragt, die *f* 1000 opbragten, zijnde deze waarde alleen door handen-arbeid, veelal van anders werkeloozen daargesteld.

Het getal bezoekers der Delftsche tentoonstelling bereikte den 29sten Julij het aanzienlijk cijfer van nagenoeg 3500; de belangstelling in deze zaak schijnt klimmende.

[Bij de tentoonstelling van voortbrengselen der Nijverheid, welke thans te Parijs plaats heeft, had de regering de opbrengst der des Donderdags bij uitzondering verleend wordende toelatingen, der kleedkamers en der catalogussen, met een oogmerk van liefdadigheid aan de twaalf bureaux van onderstand der stad Parijs toegekend. Deze drie bronnen hebben gezamentlijk thans reeds de som van 38,426 fr. 92 cent. opgeleverd.]

Te Kampen is op de werf der Rijn- en IJssel-stoombootmaatschappij van stapel geloopen de ijzeren stoomsleper *de Stad Deventer*, het *eerste* ijzeren stoomschip, dat in Overijssel is gebouwd.

De veearts ALERS te Gorinchem heeft van de Regering geene *magtiging* (zoo als hij in dagbladen opgeeft), maar bloot *vrijlating* bekomen, om met zijn voorbehoedmiddel tegen de longziekte verdere proeven te nemen en er openbaarheid aan te geven.

In de laatste dagen is er meermalen gewag gemaakt van onze kolonisatie aan de Saramacca, en meestal viel het oordeel uit ten nadeele dier poging. Uit eene bijdrage, welke de *Utr. Courant*, van den 1sten dezer, mededeelt, en die aan dat blad gezonden is uit genoemde kolonie, kan men opmaken, hoe het oordeel van velen zóó nadeelig klinkt, en hoe ongegrond de meeste der aanmerkingen zijn, vooral door hen gemaakt, die met een teleurgesteld en partijdig gemoed de kolonie verlieten.

Het Bestuur van Parijs zwijgt over de Cholera, en dit gaf aanleiding tot allerlei verontrustende verhalen.

De *Constitutionnel* zegt dienaangaande:

„In weêrwil der groote hitte van den 13den tot den 17den Julij j.l. zijn in de hospitalen dagelijks gemiddeld 12 personen aan de Cholera overleden, en overigens niet meerder dan in de vorige week. De militaire hospitalen zijn geheel van de ziekte bevrijd.

Parijs telt 17 zieken- en 11 armen-huizen. — De eersten hebben 7174 bedden; in het jaar 1837 hadden zij er slechts 5184.

De 11 armen-huizen, die krankzinnigen, onherstelbare zieken, ouden van dagen en kinderen opnemen, tellen 11,079 bedden, dat zijn 1089 meer dan in 1837.

In het jaar 1847 waren er in de hospitalen 88,493 zieken en 12,690 in de armen-huizen. In de vondelings- en weeshuizen werden 27,903 individuën opgenomen.

Een zieke kostte gemiddeld in de hospitalen 1 fr. 97 c. en in de armen-huizen 1 fr. 30 c. per dag.

Iedere vondeling vereischte 1 fr. 44 c. per dag.

Voor al die zieken-inrigtingen waren bezig 88 geneesheeren, 42 heelmeesters, 18 apothekers en 192 leerlingen.

Volgens een Engelsch blad, heeft men berekend, dat ten gevolge der beroering van Europa, sedert 18 maanden 264 millioen guldens aan vreemde kapitalen in de Engelsche fondsen is belegd.

De Londensche vrije Universiteit, grootendeels eene stichting van lord BROUGHAM, strekkende tot tegenwigt tegen de uitsluitend kerkelijke hoogescholen te Oxford en Cambridge, heeft van H. M. een nieuw patent ontvangen, krachtens hetwelk zij voortaan bevoegd is, om even als die oudere universiteiten, alle akademische graden en waardigheden te verleenen. Oxford en Cambridge doen dit alleen aan studenten, die de 39 geloofsartikelen der Staatskerk onderteekend hebben. Buitendien is de Londensche Hoogeschool gemagtigd, om in alle wetenschappen en kunsten, die er onderwezen worden, getuigenissen van gemaakte vorderingen af te geven, die als officiële stukken gelden.

Men leest in onderscheidene dagbladen weder berigten nopens eene zamenzwering in Rusland, waarbij allerlei nadere bijzonderheden worden opgegeven. — De ondervinding heeft echter reeds zoo dikwijls geleerd, deze berigten geen vertrouwen te moeten schenken, tenzij zij eenig officiëel karakter dragen.

Olie enz. uit turf.

De discussie in de zitting van het Engelsche Lagerhuis, van den 28sten Julij l.l., is door een merkwaardig incident voorafgegaan, hetwelk wij mededeelen, zoo als het in de dagbladen der hoofdstad voorkomt:

De heer O'GORMAN MAHON: „Ik bepaal de aandacht van het Huis bij een onderwerp van groot gewigt; — immers het betreft de ontwikkeling van Ierlands hulpbronnen. Ik heb hier op het oog eene der voortreffelijkste uitvindingen, welke ooit gedaan zijn, — eene uitvinding, die onschatbare resultaten moet opleveren. De daadzaak, waarop ik uwe aandacht vestigen wil, wordt buiten twijfel gesteld door den volgenden brief, die mij door een uitstekend geestelijke is toegezonden.

„Ik heb de eer ter uwer kennis te brengen, dat men in Ierland eene ontdekking heeft gedaan, waardoor de waarde der grondeigendommen in dat land aanmerkelijk zal verhoogd worden. Zij bestaat in de mogelijkheid, om uit turf, door middel van eene onkostbare distillatie, naphta-olie, naphtaline, parasine, zoutzure ammoniac, stearine, pek, teer en andere substantiën te trekken; die onderscheidene stoffen zijn mij voor eenige maanden door den heer OWEN aangeboden en ingevolge de door mij genomen proeven, aarzel ik niet te verklaren, dat deze ontdekking tot de belangrijkste van onzen leeftijd behoort en eene vruchtbare bron van rijkdom zal zijn. Ik kan u eene lijst mededeelen van onderscheidene producten door deze distillatie verkregen en geef u volmagt, om aan deze daadzaak alle openbaarheid te geven. Eenige producten zijn gezien, naar ik geloof, door den markies van LANSDOWNE en door andere personen, terwijl ook aan den lord stedehouder van deze uitvinding kennis is gegeven."

„ Het schijnt, dat de Iersche turf olie van de eerste kwaliteit kan opleveren, eene kwaliteit, welke ten minste de sperm-olie evenaart, die in de fabrijken gebruikt wordt, en op dit oogenblik £ 90 à 95 het vat kost. De Engelsche fabrikanten zullen het als een groot geluk beschouwen, voor £ 40 olie te kunnen koopen, even zuiver als de sperm-olie waarvoor zij £ 90 betalen. Hieruit moet eene vermindering voortvloeijen van alle artikels, welke men uit de turf trekken kan.” — Spreker vertoont aan het Huis eene kaars, uit een stuk turf gemaakt, die een licht geeft gelijk aan dat van de fijnste waskaarsen. Deze kaars, nadat zij bezigtigd was door lord JOHN RUSSELL en de andere leden van het kabinet, wordt aangestoken, en geeft waarlijk een fijn en zeer helder licht. Spreker besloot met hulde toe te brengen aan het bekend karakter des uitvinders, den heer OWEN.

Lord ASHLEIJ bevestigde de medegedeelde daadzaken door den vorigen spreker, en voegde er bij, dat de heer OWEN, als weldenkend vaderlander, *niets* voor deze uitvinding verlangt en zich gelukkig acht haar aan zijn land te mogen aanbieden. Spreker stelde vast, dat, volgens proeven met duizende tonnen turf genomen, eene ton turf, behalve £ 16 voor den aankoop en de bearbeiding, aan verschillende substantiën voor eene waarde van £ 91 oplevert.

Ingezonden stukken.

Verleden Zondag morgen een kwartier uurs voor den aanvang der Godsdienstoefening in de Martinikerk komende, vond ik tot mijn leedwezen de aldaar aanwezige studentenbanken zoo vol bezet, dat welke moeite ik ook aanwendde om er eene plaats te krijgen, dit mij geheel onmogelijk was: en door wie waren deze banken bezet? in het geheel niet door studenten, aan wie deze plaatsen toch wel zullen toebehooren, zoo als het met groote letters op de zijden der banken te lezen staat. neen! door een gedeelte van Groningen’s eerzame burgerij en een troep jongens, die waarschijnlijk door papa en mama naar de kerken worden gezonden, en op de vraag „ waar zij zullen zitten” ten antwoord krijgen: „ wel, in de studentenbanken!”

Gelukkig voor mij kon ik nog plaats nemen in een der heerengestoelten, maar een vijftal andere studenten, die even als ik tijdig genoeg kwamen, moesten óf weder de kerk verlaten, óf den geheelen morgen staan kijken zoo als TANTALUS in de Onderwereld.

Reeds sints jaren had dit zelfde misbruik meermalen plaats gegrepen, en hoewel door eenige studenten hier gegronde klagten over waren aangeheven en er verzocht was, dat er iemand door den kerkeraad bij de banken zou geplaatst worden, ten einde ieder, die er geen regt op had, te weren, bleef het bij het oude, tot dat eindelijk de reeds vermelde jongens op een’ Zondagmorgen zulk een heidensch kantoor maakten, dat het der eerwaardige kerkeraad zelve begon te hinderen. *Nu werden de studenten verzocht, om hunne pedels bij de banken te plaatsen*, die alleen aan studenten den toegang zouden vergunnen, en nu ging alles beter, maar in de tegenwoordige vacantie schijnen de banken weder tot algemeen gebruik te zijn.

Wat verder de zitplaatsen zelve betreft, deze laten ook veel te wenschen over: in de Martinikerk zijn er natuurlijk geene kussens, neen, op ruwe, vuile banken kunnen wij plaats nemen, voor bijbels kunnen wij zelve zorgen en bijaldien wij een weinig onderhevig zijn aan kou vatten, loopen wij groot gevaar van eene zware verkoudheid op te loopen, door het allerverschrikkelijkst togten, dat er onophoudelijk plaats heeft. In de Nieuwe kerk hebben wij het genoegen steeds de achterdeelen des predikants te bekijken, hetwelk oorzaak is, dat men de helft der preek niet verstaat, zoo als het mij verleden Zondag avond bij de bedestond is overgekomen, en komt men een weinig te laat, zoodat er nog slechts op de tweede of derde bank plaatsen open zijn, dan is men verzekerd geheel niets te hooren. In Der-A kerk zijn, evenmin als in de Martini en Nieuwe, kussens, neen! insgelijks ruwe, ellendige banken en de drie of vier bijbels, die men er heeft, zijn, zoo als ook in de Nieuwe kerk, zoo vaneen gescheurd, dat het dikwijls gebeurt, dat er geheele gezangen uit missen. In de Fransche kerk daarentegen hebben de studenten behoorlijke zitplaatsen: daar zijn op de banken kussens aanwezig en ieder kan daar een zeer nette bijbel verkrijgen. Eere aan die kerkeraad, die weet, wat studenten toekomt!

Na al dit aangevoerde vraag ik, en ik geloof niet geheel zonder regt, of op deze wijze aan de studenten het ter kerke gaan niet moeijelijk, ja bijna onmogelijk wordt gemaakt. Van harte hoop ik, dat de eerwaarde kerkeraad op dit een en ander moge letten, ten einde ook het studentencorps in dezelfde regten deele, die aan zoo vele ligchamen in deze stad geschonken zijn.

X. IJ. Z.

Briefport.

In de Sneeker Courant van den 30sten Junij l.l., leest men onder de rubriek: *ingezonden*, een artikel, getiteld: *briefport (ook iets onevenredigs in ons belasting-stelsel)*, waarin het onbillijke wordt aangewezen, dat er bestaat in de tegenwoordige vigerende briefporto’s in ons land.

Volgens den daarin opgegeven staat, kunnen de posterijen jaarlijks opbrengen .... ƒ 1,397,266,12½
en worden de onkosten (voor 1849) gerekend op - 469,189,82½

zoodat het land eene zuivere winst kan overhouden van .... ƒ 928,076,30.

Deze winst nu wordt natuurlijk besteed om andere (met het post-wezen niets gemeen hebbende) uitgaven te dekken.

Alleen dus zij, die brieven ontvangen of verzenden (en dit zal zich wel bepalen voornamelijk tot den handel- en bedrijvigen middelstand), brengen der lande deze zuivere winst op, boven hunne gewone, toch reeds zwaar drukkende, belastingen; terwijl zij, die geene brieven ontvangen of verzenden, hoewel evenzeer belastingschuldigen, geen deel van deze belasting dragen.

Schrijver dezes vraagt dus, of deze lasten-verdeeling billijk mag genoemd worden, en of het niet meer met billijk regt zou overeenkomen, indien men de briefport (óók in *ons* land) zóóveel verlaagde, als de uitgaven voor de posterijen enz. zulks kunnen dulden; en, indien men, in plaats van de winsten dier porto’s van dien stand voornamelijk te vorderen, die als het meeste brieven ontvangende of verzendende kan beschouwd worden, voor eene gelijke som eene extra belasting over *alle* belastingschuldigen (zoowel niet-brievenschrijvers als brievenschrijvers) uitschreef, of wel op eenige andere wijze die som onder de andere algemeene belastingen verdeelde? De schrijver van bovengenoemd artikel eindigt zijn stuk met de woorden: „ Dat eene herziening en verbetering van ons belastingstelsel, óók om *deze* redenen, voor den handelstand zeer wenschelijk is, zal ieder gewis erkennen.”

Berigt aan Vrienden der lijdende Kinderen.

Aan de geëerde inteekenaren op het werkje: STAATSBELANG EN OUDERZORG, of *volksveredeling door de verbetering der ligchamelijke opvoeding in huizen, hooge- en lagere scholen en liefdadige gestichten*, van R. G. RIJKENS, wordt berigt, dat hetzelve eerstdaags zal worden bezorgd.

De prijs van het boekje is, buiten inteekening, gesteld op 60 cents. De opbrengst is ten behoeve van verwaarloosde kleine kinderen, die vooral in dezen zorgelijken tijd hulp behoeven. — Mogten vele vrienden der kleinen dit boekje daarom aanschaffen, ten einde het doel der uitgave mede te helpen bevorderen. Het werkje is uitgegeven bij den boekhandelaar J. OOMKENS, J.z., en bij alle boekhandelaren verkrijgbaar.

Een paar vragen ?

Waarom hebben de heeren van de synode de bid- en dankdag voor de *tegenwoordig* heerschende ziekte eerst op den 26sten Augustus e.k. uitgeschreven, waarom niet op den eerstvolgenden Zondag eene bidstond, en later, na het eindigen der ziekte, eene dankzegging te bepalen?

Hoe kan men een algemeene bid- en dankstond op één dag bepalen, komt dit met elkander overeen; is de ziekte op den door de heeren van de synode bepaalden tijd nog niet geweken, waartoe dan al eene dankzegging, zoude dezelve dan wel gegrond zijn, en is ze geëindigd, waartoe dient dan de bidstond, welke ten doel had, om afsmeeking ter keering der ziekte?

Een paar woorden over de Longziekte van het Rundvee (*).

Schoon het in de environs dezer Stad, zoo min als elders in dit Rijk, aan *grondig onderwezene*, *bekwame* veeartsen mangelt, zoo acht ik het echter niet ondoelmatig, om eenige woorden over de longziekte ter neder te schrijven, alleen met het oogmerk, om den in de veeartsenijkunde onervarene veehouder, met de oorzaken en kenteekenen der ziekte, van den eersten beginne af, tot aan den dood toe, enz. bekend te maken. Ik acht dit te meer doelmatig, dewijl de éérste kenteekenen van de aanwezigheid der ziekte zeer dikwijls door de veehouders over het hoofd worden gezien en men daardoor veelal te laat geneeskundige hulp inroept, of wat nog erger is, er zelf aan knoeit, of door personen, welke het ontbreekt aan wetenschappelijke kennis en genoegzame ondervinding, het pas aangetaste dier laten verknoeijen. Hiertegen moet ik ernstig waarschuwen en raad iederen veehouder dringend aan, om, wanneer hij de verschijnselen der ziekte onder zijn vee ontdekt, dan onmiddellijk, niet juist den eersten den besten, welke zich met de behandeling van ziek vee afgeeft, maar den bekwaamsten veearts in den omtrek, die hem bekend is, te roepen; de ziekte is inderdaad belangrijk genoeg, om met grondige kennis van zaken behandeld te worden. — Gedurende mijne bijna veertigjarige praktijk in verschillende landen van Europa, heb ik, helaas! menig stuk vee in den grond zien stoppen, dat door de verkeerde behandeling van een’ onwetenden arts gedood was en dat in den aanvang der ziekte gemakkelijk met geringe kosten hersteld had kunnen worden.

Ten einde door ieder wel begrepen te zullen worden, zal ik mij van elke kunstterm onthouden en trachten zoo populair mogelijk te schrijven.

Het is zeer moeijelijk, om bij levende dieren de *longziekte* van eene gewone *longontsteking* aan de eene zijde en van de *longtering* — longzucht — (Phthisis) aan de andere zijde, te onderscheiden. De omstandigheid van het ziek worden van verscheidene dieren op denzelfden tijd, of kort na elkander, en de waarschijnlijkheid eener plaats gehad hebbende besmetting, hebben aanvankelijk meer gewigt, dan de verschijnselen der ziekte die men bij de lijdende dieren waarneemt. De opening van het gestorvene dier, die het karakteristieke der longziekte ontwijfelbaar aanduidt, moet alsdan zekerheid geven. — De koorts, die zich veelal bij goed gevoederde, sterke dieren bij den aanvang der *longontsteking* vertoont, geeft wel eens aanleiding tot een verkeerd inzigt, daar de zwakke en vermagerde runderen, die door de *ziekte* worden aangetast, zeer zelden door de koorts bezocht worden; doch verliezen minkundigen daarbij uit het oog, dat bij runderen, die reeds vroeger zeer verzwakt waren, of een organisch gebrek of ettergezwellen aan de long hebben, van den beginne der ziekte af niet zelden de koorts aanwezig is.

Bij het aan de longziekte lijdende vee, zijn de volgende verschijnselen waar te nemen:

Eene korte, drooge en luide hoest, die aanvankelijk slechts zelden, het meest des morgens of bij het uitgaan der stal en bij het drinken gehoord wordt, later echter meermalen en pijnlijker, vergezeld van eene eenigzins versnelde ademhaling, de kop benedenwaarts gebogen, het dier geeft minder melk, zij is dunner en stremt ligt; in weerwil van het beste voeder, houdt het dier op te groeijen, of wordt zelfs mager; de haren worden ruw en rijzen op, voornamelijk op den rug, welke zeer gevoelig is voor drukking; roodachtige en smeerige oogen, afwisselende eetlust. Dit zijn de verschijnselen, die men dikwijls langen tijd (vier tot zes weken) bij de dieren opmerkt, vóór zij koortsachtig ziek worden, en het zijn deze voorboden der ziekte, die dikwijls geheel worden voorbij gezien. Nu volgen vaak al de kenteekenen eener hevige, snel beslist zijnde (acute) *longontsteking*, n.l. afwisselende koude en hitte der huid, versnelde en moeijelijke ademhaling, uitzetting der neusvleugels, sterke beweging der ribben en flanken, eene korte, doffe, eigenaardige, half onderdrukte hoest, de pols op 50 – 60 vermeerderd, meest hard of gespannen, de slagen van het hart zijn weinig voelbaar, de hoorns en ooren zijn heet, de neus en oogen roodachtig, de bovenbek droog; de eetlust, het herkaauwen en de melk-afzondering houden op, de kop en hals zijn nu meer regt uitgestrekt, de pis is branderig, de mest droog en donkerder dan gewoonlijk. De voorpooten zijn van de borst meer verwijderd, de dieren leggen zich niet neder (of niet lang en dan liefst op de zieke zijde), het geruisch der ademhaling wordt — wanneer men het oor aan de zijde tegen de ribben houdt — aan de eene zijde (de zieke) geheel niet gehoord, terwijl het aan de andere zijde (de gezonde) sissend — als zagen – vernomen wordt. In de volgende vijf tot zeven dagen verergeren de verschijnselen des koortsachtigen, gevoeligen toestands en eindigen, tot het hoogste geklommen zijnde, hetzij met den dood des diers, hetzij door den overgang in den *zwakken toestand*, die het plaatselijk lijden van nu af aan bijna even zoo lang vergezelt.

De versnelde pols en ademhaling, waarbij eerstgenoemde klein en gespannen is en de laatstgenoemde steeds korter wordt, het menigvuldig hoesten, de snel toenemende vermagering, voornamelijk aan de borst en schouders, de steeds toenemende neerslagtigheid des diers, duiden het verergeren der ziekte aan.

Met den overgang in den zwakken toestand — die des verderfs — wordt de pols zwakker, de slagen van het hart duidelijker voelbaar, de oogen vallen in, zoowel uit deze als uit de wijd geopende neusgaten ontlast zich thans eene dikke, taaije slijm, die walgelijk van reuk is, het drinken geschiedt minder en met kleine teugen, die door hoesten afgebroken worden, er vormen zich uitwendige zweren, de adem wordt reutelende, de mest dun, vloeibaar, de krachten nemen zigtbaar af, zoodat het dier de laatste dagen meest aanhoudend ligt en niet meer opkomen kan, waarna nu het dier, wanneer de ziekte 8 tot 14 dagen heeft voortgeduurd, zacht aan verstikking sterft.

Wanneer men het gestorvene dier opent, zoo bespeurt men de opmerkelijkste veranderingen in de borstholte. Bij het openslaan der borst vloeit in de meeste gevallen eene groote hoeveelheid geel water daar uit, waarin meerdere of mindere geelkleurige, of spekachtige vlokken drijven; de longen zijn met soortgelijk spekachtige huiden overdekt en aan de eene zijde — in sommige gevallen ook wel aan de beide zijden – aan de ribben vastgegroeid. De longen zelve zijn slechts ten deele – nu en dan ook wel geheel – verhard, zeer uitgezet en zwaar, zoodat ze een gewigt van 30 tot 40 Ned. ponden kunnen bereiken, terwijl eene gezonde long van 2 tot 2½ Ned. ponden weegt. Worden de verharde deelen der long doorgesneden, dan hebben ze inwendig een gemarmerd aanzien, dewijl de donker roode long geheel met geele, spekachtige aderen in onderscheidene rigtingen doorsneden is; dergelijke dikke huiden bedekken de oppervlakte der long.

De besmetting.

Over de besmettelijkheid der onderwerpelijke ziekte heerschen nog verschillende meeningen; terwijl de eene deskundige die als *zeker* vaststelt, ziet men die door den andere geheel ontkennen. De in de veeartsenijkunde beroemde SAUTER is van meening, dat de longziekte in het Meer-distrikt van *Baden* nimmer uit zich zelve ontstaat, maar altijd door besmetting der van *Wurtemburg* of *Zwitserland* ingevoerde runderen. RIJCHNER — niet minder vermaard – beschuldigt daarentegen weder het Boven-Rijnlandsche (Badensche) vee van het zelfde. Men ziet echter niet in, waarom daar de oorzaken, die tot het oorspronkelijk ontstaan, of zelfvorming der ziekte gevorderd worden, meer dan elders zouden voorhanden zijn en in de onmiddellijk daaraan grenzende landen geheel ontbreken zoude.

EDUARD HERING, professor aan de koninklijke Wurtemburgsche veeartsenij-school, beweert, dat het uit Zwitserland (nl. kanton Uri) in Wurtemburg ingevoerde vee, bij eene zorgvuldige verpleging en oppassing, na verloop van een half jaar tot een en meer jaren, zonder eenige invoering der ziekte, in geheel op zich zelf gelegene boerenhoeven, de longziekte bekomen hebben, en verzekert, dat hem meer dergelijke gevallen bekend zijn.

Intusschen wordt vrij algemeen zoo veel voor zeker gehouden, dat niet alleen koortsachtig zieke dieren, maar ook dezulken, welke reeds sints langen tijd genezen schenen, in staat zijn om anderen te besmetten. De smetstof is vlugtig en verspreidt zich met de uitgeademde lucht der zieken; echter niet op een’ grooten afstand.

Het inënten der longziekte is reeds in verschillende landen beproefd geworden; kwaadaardige zweren kwamen op de geënte plaatsen te voorschijn, doch verder heeft men geene gevolgen dier pogingen waargenomen. — De meeste gevallen van besmetting vinden plaats door zamenleving op dezelfde stal; maar ook door het rieken aan de dieren, die aan de ziekte zijn gestorven, hunne huiden, enz. is de besmetting mogelijk. Sommige dieren bieden langen tijd tegenstand aan de besmetting, terwijl andere daarentegen weder spoedig besmet worden. Het is daaraan dan ook wel toe te schrijven, dat de ziekte niet altijd het *digtst nevens* het zieke dier geplaatste rund juist het eerste aantast; men heeft opgemerkt, dat op stallen, waar de beesten in twee rijen, met de koppen naar elkander toegeschaard staan, het tegenover het zieke dier geplaatste beest eerder wordt aangetast door de besmetting, dan het naast hem staande.

Meermalen heb ik waargenomen, dat aan de kalveren der aan de ziekte lijdende dieren eene mookachtige uitslag uitbrak. Bij dragtige koeijen wordt het kalf niet zelden gelijktijdig mede ziek. – Of echter dieren, welke de ziekte doorgestaan hebben, later niet weder door haar aangegrepen worden, is niet bekend.

Oorzaken van het zelf ontstaan der ziekte en voorbehoedmiddelen.

Het rund is bijzonder vatbaar voor ongesteldheden aan de long, meer dan andere dieren, zoodat de oorzaken van het zelf-ontstaan der longziekte, bij andere huisdieren, *of* geene, *of* gewoonlijk andere gevolgen te weeg brengt. Deze oorzaken zijn: slecht voeder van elken aard, moerassige weiden, verdord, of met rijp — of rijm – overdekt gras, sterke moutvoedering in brouwerijen en branderijen, voornamelijk in die waar sterke drank van aardappels gestookt wordt, bevrozene, gekiemde aardappels, slecht, zeer koud drinken, buitendien buitengewone verkoeling en koudevatting in ’t algemeen, dompige stallen, aanhoudend vochtig en koud weder, mist, enz. (vandaar dat de ziekte in de herfst gewoonlijk meest heerschende is), het overbrengen in een ander klimaat, voornamelijk bij de van andere rijken ingevoerde rassen.

Deze zijn de oorzaken, waaraan de zelfvorming der ziekte te wijten is, terwijl het als van zelf spreekt, dat hoe meer deze vereenigd op de dieren hare werking en invloed doen gevoelen, het gevaar van het zelf-ontstaan, zoo veel te grooter is.

Daar de genezing der ziekte, als die reeds zeer hevig is, niet dikwijls gelukt, zoo is men er steeds op bedacht geweest, om door voorbehoedmiddelen de ziekte voor te komen, of liever af te wenden. De meest gebruikt wordende en voorzeker ook allezins doelmatige voorbehoedmiddelen zijn: aderlatingen en dragten.

Met laatstgenoemde pleegt men op de volgende wijze te werk te gaan. Zoodra zich de ziekte bij een kudde slechts aan een enkel stuk vertoont, legt men al de overige dieren, zonder uitzondering, om het even of zij nog gezond zijn of niet, aan beide zijden der borst, ongeveer 4 tot 6 duimen (oude maat) achter de ellebogen, eene dragt, ter lengte van 1 tot 1½ voet, die met terpentijnolie bevochtigd wordt, ten einde de ettering zoo spoedig en zoo sterk mogelijk te doen plaats hebben. Men laat deze dragten dan zoo lang liggen, tot dat zich in verscheidene weken geen spoor der ziekte meer vertoond heeft. Zoo lang het gevaar der zich uitbreidende ziekte voortduurt, weide men de dieren nabij de hoeve en beware hen voor elke sterke inspanning, marschen, regen en slecht weder.

In een der Zuid-Duitsche landen heb ik de schitterendste uitkomsten gezien van een voorbehoedmiddel tegen de daar toen *hevig woedende* longziekte; ieder veehouder, welke dat middel *niet* gebruikte, verloor geheel, of althans grootendeels zijn vee – en *niemand* verloor *een enkel* stuks rundvee van hen, die bedoeld middel hadden aangewend. Het bestaat uit eenige — mij bekende – kruiden, die goed gesneden en dan met wat teer enz. onder elkander gemengd worden, waarvan elk dier, door middel eener kwast, elken morgen een eetlepel vol in den bek werd gestreken. Men beweert, dat het ook bij andere besmettelijke ziekten onder het vee, zelfs bij de runderpest, even gelukkige uitkomsten als voorbehoedmiddel had opgeleverd.

Mogten deze letteren den veehouderen niet ongevallig geweest zijn, dan zal ik later in dit blad meer veeartsenij- als ook landhuishoudkundige bijdragen leveren.

HENTZE,
Veearts.

(*) Wij plaatsen dit stuk zonder aanmerkingen, waartoe het op sommige plaatsen anders wel aanleiding zoude kunnen geven.
RED.

Kerknieuws.

Door den kerkeraad der gemeente Kolham is aan jonkh. *W. Hora Siccama van Slochteren*, als unicus collater dier plaats, het navolgende tweetal aangeboden, om daaruit eene keuze te doen, t. w.: *B. J. Cramer von Baumgarten*, predikant te *ten Boer*, en *J. Eisveld Bosch*, kandidaat te *Groningen.*

– Z. M. heeft benoemd tot pred. bij de Waalsche gemeente te Maastricht, zijnde eene Konink. collatie, den heer *J. H. de Greeff*, th. dr. en cand. bij de comm. tot de zaken der Waalsche kerken.

– Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Hervormde gemeente, hierna genoemd, als: van Hoorn, *P. A. van der Scheer*, pred. te Baambrugge; van Aartswoud, op *J. P. van der Horst*; van Wons en Engwier, op *B. L. Muller*, predik. te Urk; van Wommels en Hijdaard, op *G. Wetsels*; van Holijsloot en Uitdam, op *B. Cloos*; van Jorwerd, op *T. Swaagman*, pred. te Oudwoude c. a.

AMSTERDAM, 30 Julij. Jongstleden Zondag is, ter vervulling der vacature bij de Waalsche gemeente te dezer stede, ontstaan door het emeritaat, verleend aan den heer *Josué Teissèdre l’Ange*, sedert 1811 predikant bij die gemeente, bevestigd de heer *Jacq. Henri de Dompierre de Chaufepié*, tot dusverre predikant bij de Waalsche gemeente te ’s Gravenhage.

— Door den kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Middelburg is op den 27sten dezer het volgende zestal van heeren predikanten geformeerd: *v. d. Ham*, *Broedelet*, *v. Haaften*, *Cats Wor*, *Beets* en *Mensinga*; waaruit is geformeerd het volgende drietal: *v. d. Ham*, *Broedelet* en *Beets.*

AMSTERDAM, 2 Augustus. *De veertiende algemeene kerkelijke vergadering der Herstelde Evangelisch Luthersche kerk in het koningrijk der Nederlanden*, werd heden door z. exc. den minister voor de Hervormde eeredienst in naam des Konings geopend.

MEPPEL, 30 Julij. Vrijdag aanstaande zal de heer *Hillesum* als rabbijn te dezer stede plegtig bevestigd worden, terwijl bij die gelegenheid het 50jarig bestaan der synagoge alhier zal worden gevierd.

Choleraberigten.

GRONINGEN, 2 Augustus. Het is ons eene regt aangename taak te kunnen blijven berigten, dat, sedert de laatste dagen, de Cholera hier al meer en meer vermindert, zoo in aantal van aangetaste personen, als vooral in bevigheid van aard. Van den 30sten l.l. tot heden middag zijn namelijk

aangetast .... 82 personen.
hersteld .... 51 „
overleden .... 37 „

Alzoo tot nu toe:

aangetast .... 899 „
hersteld .... 241 „
overleden .... 428 „
in behandeling .... 230 „

In de gemeente SLOCHTEREN hebben zich sinds de laatste opgave 2 Cholera-gevallen voorgedaan, als bij een landbouwer te Siddeburen, en bij eene arbeidsvrouw te Slochteren, welke laatste is overleden. De 2 vroeger opgegeven lijders zijn hersteld.

Te ZUIDBROEK zijn 2 personen door de Cholera aangetast, beide doorvarende schippers, waarvan een is hersteld en een bezweken.

Te STADS-KANAAL, gemeente Wildervank, zijn 4 Cholera-gevallen waargenomen, waarvan 2 overleden en 2 nog in behandeling zijn.

Te MIDDELSTUM zijn sinds den 27sten Julij 6 personen door de Cholera aangetast, 4 overleden, 2 hersteld en nog den 31sten 4 onder behandeling gebleven, zoodat daar sinds het ontstaan der ziekte 18 personen zijn aangetast, 11 overleden en 3 hersteld.

Van de vroeger te TEN BOER opgegeven 4 lijders zijn 3 hersteld en is een nog onder behandeling. In die gemeente zijn geene nieuwe gevallen bijgekomen.

De Cholera heeft zich thans ook in de gemeente DELFZIJL vertoond, en wel bij een turfschipper te Farmsum, komende van Stads-Kanaal. Ons blijkt niet of de patiënt overleden is of nog leeft.

Een vroeger te ADUARD aangegeven Cholera-zieke is bezweken, en later zijn aldaar weder 3 personen aangetast, waarvan een gestorven. Deze gevallen vertoonden zich in de kom van het dorp, en in de onmiddelijke nabijheid der vroegere gevallen.

Te USQUERT zijn aan de Cholera den 29sten Julij overleden een schipper met diens zoontje, komende van Groningen.

In de gemeente ONDERDENDAM zijn sedert den 23sten Julij 3 Cholera-gevallen bijgekomen, als 2 te Noorder-Hoogebrug en een te Onderdendam; het laatste, als ook 2 der vroeger te Onderdendam opgegevene doodelijk.

Te LEEK is wederom een manspersoon aan de Cholera overleden.

’s GRAVENHAGE, 29 Julij. In de afgeloopene week zijn van de alhier in verpleging zijnde en nieuw aangegevene Cholera-lijders 21 hersteld en 40 overleden, Scheveningen daaronder begrepen, en blijven er nog 94 in behandeling.

MEPPEL, 30 Julij. Alhier zijn van den 22sten tot en met den 28sten Julij door de Cholera aangetast 24, hersteld 9, overleden 20, in behandeling 12. In het geheel zijn thans alhier aangetast geweest 87, hersteld 16, overleden 59, in beh. 12; van Zaturdag avond tot Maandag morgen 9 uur is er geen nieuw geval bij gekomen.

UTRECHT, 31 Julij. Alhier zijn van Zondag tot Maandag aangegeven 66 nieuwe Cholera-lijders. — Op Maandag en heden morgen tot half 11 zijn aangegeven 79 overledenen aan Cholera en andere ziekten.

ARNHEM, 31 Julij. Volgens de laatste opgave der Cholera, bleven er den 27sten in behandeling 67 lijders; den 28sten en 29sten bijgekomen 33, overleden 18, hersteld 11, blijven in behandeling 71 lijders.

AMSTERDAM, 1 Augustus. Volgens de officiële opgaaf zijn van den 28sten tot en met den 30sten Julij hier ter stede aangegeven 91, overleden 62 Cholera-lijders, zoodat van den 5den Junij tot en met den 30sten Julij zijn aangegeven 2145, overleden 1367.

— Te LEIDEN zijn sedert de laatste opgave van Zaturdag bijgekomen 48 Cholera-lijders, overleden 25, hersteld 6. Totaal 1195, overleden 651, hersteld 212, in behandeling 332.

– Het getal door Cholera aangetaste personen te ZWOLLE bedraagt tot en met den 29 Julij j.l. 81, daarvan zijn overleden 45, hersteld 16, in behandeling 20.

– Sedert de laatste opgaven zijn te VEENHUIZEN tot den 26sten dezer bijgekomen 7 lijders aan Cholera Asiatica, 2 aan Cholera nostras, 17 aan Cholerine, overleden 8, hersteld 6; terwijl op den 26sten dezer in behandeling waren 16 lijders aan Cholera, 11 aan Cholera nostras en 39 aan Cholerine.

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.